

Jouni Räisänen

Noodista nousee stoori

Yhteisöllinen käsikirjoituspaja monikulttuurisen
teatteriryhmän innostajana

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Jouni Räisänen Noodista nousee stoori, yhteisöllinen käsikirjoituspaja monikulttuurisen teatteriryhmän innostajana 50 sivua + 5 liitettä Kevät 2012
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi (AMK)
Ohjaaja	Arto Salonen
<p>Opinnäytetyö käsittelee monikulttuurista teatteriprojektia, jonka toteutin Vantaan Näyttämölle. Tarkoituksena oli saattaa yhteen teatterinharrastajia ja maahanmuuttajia pääkaupunkiseudulta tuottamaan monikulttuurinen esitys sosiokulttuurisen innostamisen hengessä. Näytelmän käsikirjoittamiseen ryhmä käytti yhteisöllisen käsikirjoittamisen verkkotyökalua Noodia, joka on kehitetty osana Osallistuvan median menetelmien ja työkalujen kehittämishanketta Mediosta.</p> <p>Käsikirjoitusta tehtiin Noodi-työkalun avustuksella marraskuusta 2010 helmikuuhun 2011. Käsikirjoitukseen perustuva esitys "Northern Lights" harjoiteltiin Vantaan Näyttämöllä ja se sai ensi-iltansa 2.4.2011. Ryhmässä toimi käsikirjoitusvaiheessa seitsemän maahanmuuttajataustaista jäsentä ja kuusi kantasuomalaista jäsentä. Lopullisessa esityksessä esiintyi neljä maahanmuuttajataustaista jäsentä ja viisi kantasuomalaista jäsentä. Kommunikointi tapahtui ryhmässä englannin ja suomen kielillä. Projektin tavoitteet asetettiin sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta. Projektin arviointi tehtiin ohjaajan päiväkirjan, havaintojen sekä ryhmäläisiltä kerätyn kirjallisen palautteen pohjalta.</p> <p>Ryhmän jäsenille projekti oli merkittävä kokemus. Media ja teatteriyleisö osoittivat projektia kohtaan kiinnostusta. Ryhmään oli työlästä löytää maahanmuuttajajäseniä ja osan heistä oli vaikea sitoutua projektin tiiviiseen aikatauluun. Käsikirjoitustyökalu tuki luomisprosessia, mutta ohjaajan panos oli tärkeä. Parhaiten ryhmä työskenteli kasvotusten ja pienryhmissä. Kommunikointi vei ryhmässä aikaa, joten projektin aikataulu osoittautui turhan tiukaksi. Lopputulokseen ryhmän jäsenet olivat erittäin tyytyväisiä. Vantaan Näyttämö sai myös uusia monikulttuurisia katsojia.</p> <p>Monikulttuurinen yhteisöllinen ja luova toiminta voi toimia arvokkaana maahanmuuttajien integraation edistäjänä sekä valtaväestön ennakkoluulojen lievittäjänä. Haasteena on kehittää kulttuuritoiminnasta sellaista, että maahanmuuttajat löytäisivät sen pariin ja monikulttuurisuus olisi luonnollinen osa toimintaa.</p>	
Avainsanat	sosiokulttuurinen innostaminen, monikulttuurisuus, maahanmuuttajat, osallistava teatteri, verkkokirjoittaminen

Author Title	Jouni Räisänen In Noodi We Create a Story, Collaborative Scriptwriting Workshop as a Tool to Inspire a Multicultural Theatre Group
Number of Pages Date	50 pages + 5 appendices Spring 2012
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor	Arto Salonen, Senior Lecturer
<p>This study was about a multicultural theatre project, which I carried out for the Vantaan Näyttämö –theatre. The purpose of the project was to bring together amateur actors and immigrants from the capital city area to produce a multicultural play in the spirit of socio-cultural animation. For creating the script, the team used a tool for collaborative script-writing, Noodi, which has been developed as a part of Medios, development project of tools and practices for participatory media.</p> <p>The script was made with the help of the Noodi tool from November 2010 to February 2011. The play "Northern Lights" based on the script was rehearsed at Vantaan Näyttämö -theater, and the premiere was April 2nd 2011. In the script creating process the team consisted of seven immigrants and six theatre amateurs. Four immigrant members and five local amateurs performed in the final play. In group communication the English and Finnish languages were both used. The objectives were set from the viewpoint of sociocultural animation. The evaluation of the project was done on the basis of the director´s diary, his notes, and from the written feedback of the team members.</p> <p>The project was a notable experience for the team members. The media and theatre audience showed interest in the project. It appeared hard to find immigrant members, and for some of them it appeared difficult to commit themselves to the tight schedule of the project. The Noodi tool supported the creative process, which nevertheless turned out to be demanding for the director. The team worked best face to face, in subgroups. The communication took its time, so the timetable was found to be too tight. The team members were very satisfied with the end result. Vantaan Näyttämö also gained new multicultural audience.</p> <p>Creative and collective multicultural activity can be a valuable tool for encouraging the integration of immigrants, and as a tool of reducing prejudices for the mainstream population. The challenge is to create such cultural activities which would be attractive to immigrants, and in which multiculturalism would be an intrinsic part of the activities.</p>	
Keywords	sociocultural animation, multiculturalism, immigrants, participatory theatre, web writing

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Alkuasetelmat	1
3	Yhteisöllinen käsikirjoituspaja Noodi	4
3.1	Noodin toiminnot	5
4	Monikulttuurinen ryhmä	6
4.1	Maahanmuuttajien kulttuuritoiminta	8
5	Sosiokulttuurinen innostaminen	9
5.1	Innostajan rooli	11
6	Projektin tavoitteet	12
6.1	Sosiaalinen ulottuvuus	12
6.2	Kulttuurinen ulottuvuus	13
6.3	Innostamisen ulottuvuus	14
7	Projektin vaiheet	14
7.1	Alkuvalmistelut	14
7.2	Ryhmän kokoaminen	16
7.3	Tutustumistapaamiset ja ideointi	17
7.4	Käsikirjoitusprosessi	19
7.4.1	Fantasian lumoissa	20
7.4.2	Riistotyötä siivousfirmassa	21
7.4.3	Siivousfirman henkilögalleria	22
7.4.4	Kaaoksen hallintaa	23
7.4.5	Luomisen vimmaa	25
7.5	Käsikirjoituksesta esitykseksi	26
7.6	Northern Lights valloittaa yleisöä	28
8	Projektin arviointi	28
8.1	Projektin sosiaalinen ulottuvuus	29
8.1.1	Ihmisten yhteen johdattaminen	29

8.1.2	Ryhmäläisten osallisuus	31
8.1.3	Toiminnan vaikuttavuus	32
8.1.4	Ryhmän toiminta	33
8.2	Projektin kulttuurinen ulottuvuus	34
8.2.1	Sisällön tuottaminen	34
8.2.2	Luovien taitojen kehittäminen	36
8.2.3	Projektin vaikuttavuus ulospäin	37
8.2.4	Noodi käsikirjoitusprosessin edistäjänä	38
8.3	Projektin innostava ulottuvuus	40
8.3.1	Projektille herkistyminen	40
8.3.2	Ryhmäläisten vahvuuksien hyödyntäminen	42
8.3.3	Projektiin sitoutuminen	42
8.3.4	Innostajana toimiminen	44
9	Projektin yhteenveto	45
10	Pohdinta	47
	Lähteet	49

Liitteet

Liite 1. Kysely monikulttuurisen teatteriryhmän jäsenille

Liite 2. Tule tekemään monikulttuurista teatteria. Esite

Liite 3. Come join Multicultural Theatre Group. Englanninkielinen esite

Liite 4. Kirje Vantaan näyttämöyhdistyksen jäsenistölle

Liite 5. Lehtiartikkelit Northern Lights -esityksestä

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee monikulttuurisen teatteriryhmän projektia, jonka toteutin Vantaan Näyttämöllä syksyn 2010 ja kevään 2011 aikana. Projektissa ryhmä maahanmuuttajia ja teatterinharrastajia loi yhteisöllisesti käsikirjoituksen ja valmisti sen pohjalta esityksen. Northern Lights- näytelmän ensi-ilta oli 2.4.2011 Navethalia- teatterissa. Kirjoittamisessa käytettiin yhteisöllistä käsikirjoitustyöpajaa Noodia, joka on Metropolia Ammattikorkeakoulun ja Helsingin kaupunginteatterin yhteistyössä kehittämä verkko-työkalu. Teatteriprojekti toteutettiin sosiokulttuurisen innostamisen viitekehystä käsin.

Työssäni kuvaan lähtökohdat monikulttuurisen teatteriryhmän perustamiselle. Kerron Noodi-työkalusta ja sen toimintaperiaatteista. Avaan monikulttuurisuuden käsitettä sekä maahanmuuttajien kulttuuritoimintaa pääkaupunkiseudulla. Kirjoitan tavoitteista, jotka asetin sosiokulttuurisen innostamisen teorian pohjalta sekä avaan innostamisen teoriaa kolmesta näkökulmasta käsin. Projektin kuvauksessa keskityn kertomaan erityisesti käsikirjoitusprosessin vaiheista. Projektia arvioin sosiokulttuurisen innostamisen teorian sosiaalisen, kulttuurisen sekä innostamisen ulottuvuuksien näkökulmista.

Monikulttuurinen teatteriprojekti oli vaiherikas ja mieleenpainuva hanke. Se jätti jälkensä ryhmän jokaiseen jäseneseen sekä ohjaajaan. Projektin mahdollisti usean yhteistyötahon tuki. Työssäni on tarkoitus käsitellä projektia mahdollisimman monipuolisesti sekä tuoda esille siihen liittyvät haasteet ja onnistumiset.

2 Alkuasetelmat

Monikulttuurisen teatteriryhmän tarina sai alkunsa syksyllä 2009 kun osallistuin Metropolian järjestämään hankeinfo-tilaisuuteen Sofianlehdonkadun toimipisteessä. Tilaisuudessa esiteltiin osallistuvan median menetelmien ja työkalujen kehittämishankkeen Medioksen osaprojekteja. Tilaisuudessa kuulin ensimmäisen kerran käsikirjoitustyökaluprojektista, jonka tarkoituksena oli innostaa luovaan ja yhteisölliseen käsikirjoittamiseen verkon välityksellä. Silloin vielä kehitystyön kohteena olleen verkkotyökalu Noodin

tarkoituksena oli tukea ja ohjata käsikirjoittamista sekä tarjota oppimateriaalia kirjoitusprosessin eri vaiheisiin. Tavoitteena käsikirjoitusprojektissa oli luoda työkalu, joka madaltaisi kynnystä luovaan toimintaan, rohkaisisi itseilmaisuun, tukisi oman ajattelun näkyväksi tekemistä sekä edistäisi yhteisöllisyyttä. (Medios 2009.)

Idea yhteisöllisestä kirjoittamisesta käsikirjoitustyökalun avulla lähti elämään mielessäni. Teatterin tekemisestä minulla oli kokemusta yli vuosikymmenen ajalta. Nyt minua houkutteli uuden työkalun tarjoamat mahdollisuudet. Käsikirjoitustyökalu-projektissa näin aineksia jopa opinnäytetyön toteuttamista varten.

Otin yhteyttä projektituottaja Eeva Meltioon, joka kuului käsikirjoitustyökalu-projektin kehitysryhmään. Yhteydenottooni suhtauduttiin innostuneesti ja pääsin tapaamaan kehitysryhmän jäseniä samana syksynä. Tapaamisessa pääsin ensimmäisen kerran tutustumaan työkaluun ja sen toimintoihin käytännössä. Minulle esiteltiin Noodin demoversio. Työkalua suunniteltiin käytettäväksi opettajille, taidekasvattajille, harrastajateattereille, ammattilaisille ja kaikille siitä kiinnostuneille (Medios 2009). Kehitysryhmä oli kiinnostunut käsikirjoitustyökalun soveltuvuudesta sosiaalialalle, joten aloitin opinnäytetyöni suunnittelun tavoitteena testata Noodia sosiaalialan ympäristössä. Kehitysryhmän jäsenet tarjoutuivat olemaan käytettävissäni tarvittaessa projektin edetessä.

Minun tuli valita asiakasryhmä, jonka parissa kokeilisin käsikirjoitustyökalun toimivuutta. Opintojeni kuluessa kiinnostukseni monikulttuurisuusasioita kohtaan oli lisääntynyt. Suoritin kolmannen ja viimeisen työharjoitteluni Maahanmuuttajien yhteispalvelutoimistossa Vantaalla ja samassa yhteydessä tutustuin Vantaan Aikuisopiston nuorten maahanmuuttajien koulutusyksikköön. Opistossa maahanmuuttajanuorten on mahdollista suorittaa suomalaisen peruskoulun päättötodistus mukautetulla opetussuunnitelmalla. Aikuisopiston opinto-ohjaaja Minna Hassinen sekä perusopetuksen opettaja Anne Kotisaari olivat kiinnostuneita käsikirjoitustyökalusta ja opinnäytetyöprojektistani. Päätin asettaa tavoitteeksi koota ryhmäni nuorista maahanmuuttajista, joiden kanssa rakentaisimme käsikirjoituksen Noodin avulla.

Seuraavaksi tuli harkittavaksi mistä näkökulmasta käsin arvioisin tulevaa käsikirjoitusprosessia. Tutustuin sosiokulttuurisen innostamisen teoriaan. Oivalsin pian, että se soveltuisi viitekehyykseksi työlleni. Sosiokulttuurisen innostamisen tärkeimpiä tavoitteita on

laittaa ihmisen itsetoteutuksen prosessi liikkeelle. Innostamisella pyritään osallistumisen, sosiaalisen luovuuden ja pedagogisen tiedostamisen kasvattamiseen. Innostaminen herättää ihmisten tietoisuutta, motivoi, osallistaa ja saa ihmiset liikkeelle. (Kurki 2000: 11-13, 19-24.) Päämääräkseni tuli toteuttaa käsikirjoitusprojekti sosiokulttuurisen innostamisen periaatteita seuraten sekä arvioida toteutunutta projektia sekä käsikirjoitustyökalun toimivuutta innostamisen viitekehystä käsin.

Sosiokulttuurisen innostamisen tarkoituksena on edistää ihmisten välistä vuorovaikutusta. Innostamisen ytimessä on ihmisten välinen aito kohtaaminen. Innostamisen pitäisi johdattaa ihmiset yhteen, toimimaan yhdessä yhteisöjensä ja yhteiskuntiansa rakentamiseksi kohti inhimillisempää ja solidaarisempaa maailmaa. (Kurki 2000: 11, 25; Ahtiainen – Soininen 2003; Kurki 2004: 122-131.) Edellämainittua innostamisen ulottuvuutta pohtiessani sain ajatuksen tuoda projektissani kantasuomalaiset teatterinharrastajat ja maahanmuuttajanuoret yhteen luomaan yhdessä käsikirjoitusta. Kokoamalla ryhmän kantaväestöön kuuluvista sekä maahanmuuttajataustaisista ihmisistä näin mahdollisuuden luoda edellytyksiä heidän väliselleen tiiville vuorovaikutukselle. Lisäksi muutaman teatterinharrastajan läsnäolon koin voivan edesauttaa luovaa prosessia. Teatterilaiset voisivat toimia kannustajina ja tukijoina maahanmuuttajaryhmäläisille etenkin toiminnan alkuvaiheessa, jolloin toimintaan osallistuvat tarvitsisivat enemmän tukea ja kannustusta (Kurki 2000: 77-78). Suunnitelma päivittyi ja päätin hakea ryhmään osallistujiksi Vantaan Näyttämön harrastajanäyttelijöitä sekä Vantaan aikuisopiston maahanmuuttajaopiskelijoita. Vantaan Näyttämöllä olin itse harrastanut teatteria vuodesta 2001.

Ymmärsin, että voisin saada Vantaan Näyttämöltä muitakin resursseja projektin käyttöön. Vantaan Näyttämöyhdistyksellä oli Jokiniemessä käytössään teatteritila Navethalia, joka sisälsi muun muassa hyvät harjoitustilat, näyttämötekniikalla varustetun huoneatteritilan sekä mittavan pukuvaraston. Yhdistykseltä löytyi osaaminen tuottaa korkeatasoisia näytelmiä osaksi pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Näin tarjoutui mahdollisuus tuottaa perustettavaksi aikomani monikulttuurisen teatteriryhmän kanssa käsikirjoituksen lisäksi näytelmä Vantaan Näyttämölle käsikirjoituksen pohjalta. Ryhmäläiset pääsisivät osallisiksi teatterin tekemisen kaikkiin osa-alueisiin käsikirjoittamisesta esityksen valmistamiseen, mikä voisi lisätä projektin houkuttelevuutta tulevia ryhmäläisiä etsittäessä.

Projektini lähtökohdat alkoivat olla selvillä. Kokoaisin monikulttuurisen teatteriryhmän teatterinharrastajista ja maahanmuuttajanuorista. Ryhmän kanssa kirjoittaisimme käsikirjoituksen Noodi-työkalulla ja sen pohjalta toteuttaisimme näytelmän, jonka itse tuotaisin ja ohjaisin Vantaan Näyttämölle keväällä 2011. Projektin toteuttaisin ja arvioisin sosiokulttuurisen innostamisen viitekehyksen näkökulmasta. Oli aika kääriä hihat ja ryhtyä toimeen.

3 Yhteisöllinen käsikirjoituspaja Noodi

Sana on silmu, joka haluaa tulla osaksi. Kuinka kukaan voi olla unelmoimatta kirjoittaessaan? Tyhjä paperi antaa oikeuden unelmoida. –Gaston Bachelard

Noodi on Helsingin Kaupunginteatterin ja Metropolia Ammattikorkeakoulun yhteistyössä kehittämä työkalu yhteisölliseen käsikirjoittamiseen. Noodi on käsikirjoituspaja, joka innostaa luovaan, yhteisölliseen käsikirjoittamiseen verkon välityksellä. Se on kohtaamispaikka kirjoittamisesta ja yhteisöllisyydestä kiinnostuneille. Noodi myös tukee ja ohjaa kirjoittamista sekä tarjoaa menetelmiä ja oppimateriaalia kirjoitusprosessin eri vaiheisiin. Työkalu koostuu verkossa toimivasta käsikirjoituspajasta Noodista sekä dramaturgisesta oppimateriaalista, joka ohjaa ja tukee käsikirjoittamista. Työkalu on kehitetty osana Medios-hanketta, joka on Etelä-Suomen Lääninhallituksen ja Euroopan Sosiaalirahaston sekä Uudenmaan ELY-keskuksen osarahoittama projekti. (Noodi; Käsikirjoitustyökalu.)

Projekti käynnistyi vuonna 2007, kun Helsingin Kaupunginteatteri käynnisti yleisötyön kehittämishankkeen. Hankkeessa pohdittiin keinoja tavoittaa niitä nuoria, jotka eivät ole taideharrastusten piirissä. Internetissä nuoret kirjoittivat ja chattasivat jo aktiivisesti. Hankkeessa pohdittiin mahdollisuutta saada kirjoittamisen kautta nuoria teatterin yhteisöllisyyden piiriin. Keinoksi valikoitui käsikirjoittaminen. Kaupunginteatteri löysi yhteistyökumppaniksi Metropolia Ammattikorkeakoulun, jonka kanssa haettiin rahoitusta laajemmalle Medios-hankkeelle. (Käsikirjoitustyökalu.)

Vuonna 2009 rahoitus varmistui ja verkossa toimivan yhteisöllisen käsikirjoitustyökalun kehittäminen alkoi. Työkalua kehitettiin vuosien 2009 ja 2010 aikana useammassa eri

vaiheessa. Käyttäjäkokemuksia kerättiin muun muassa Metropolian teatteri-ilmaisun ohjaajaopiskelijoilta sekä nuorilta, jotka kirjoittivat tammi-maaliskuussa 2010 Free hugs- nimisen näytelmäkäsikirjoituksen. Metropolian valmistama esitys sai ensi-iltansa elokuussa 2010 Studio Pasilan näyttämöllä. Itse Noodi-työkalu julkaistiin ensi-ilta-juh-
lallisuuksien yhteydessä. (Käsikirjoitustyökalu.)

Työkalu valmistui sopivasti muutama kuukausi ennen monikulttuurisen teatteriprojektin aloitusta. Tätä ennen olin tutustunut Noodin käyttöön eri asteisia demoversioita kokei-
lemalla. Syksyn 2010 aikana työkalua kehitettiin edelleen käyttäjäpalautteiden pohjalta. Lisäksi työkalun keskeiset osat käännettiin englanniksi, mikä osoittautui tarpeelliseksi omassa projektissani. Käsikirjoitustyökalu -projekti päättyi keväällä 2011. Valmis työka-
lu tuli kaikkien halukkaiden käytettäväksi. Helmikuun lopulla 2011 Noodissa oli yli 200 rekisteröitynyttä kirjoittajaryhmää ja yli 1000 kirjoittajaa. (Käsikirjoitustyökalu.)

Noodin kehitysryhmän jäseniltä sain tukea, neuvoja ja kannustusta ohjaamaani käsikir-
joitusprosessiin. Kehitysryhmän jäsenistä yhteisöllisen käsikirjoittamisen kouluttaja Jarkko Suhonen, ohjelmistosuunnittelija Peter Peltonen sekä käsikirjoittajaopiskelija Riikka Härkönen osallistuivat Monikulttuurisen teatteriryhmän ensimmäiseen käsikirjoi-
tustapaamiseen Tikkurilan kirjaston ATK-salissa. He esittelivät työkalun ryhmäläisille ja havainnollistivat sen toimintoja. Lisäksi Peter Peltonen seurasi käsikirjoitusprosessin syntyä havainnoimalla ja videoimalla ryhmän työskentelyä. Peltonen toteutti kirjallisen palautekyselyn ryhmäläisille keväällä 2011, johon minun oli mahdollista liittää oma osio. Tuloksia Peltonen käytti tutkimusprojektissaan ”Yhteisöllisten verkkopalveluiden käyttö ryhmätyössä” Helsingin Yliopiston Sosiaalipsykologian laitoksella.

3.1 Noodin toiminnot

Noodissa ohjaaja voi antaa erilaisia impulsseja ja tehtäviä kirjoittajille. Tätä varten Noodista löytyy Tehtävät –sivu, johon kaikki ohjaajan laatimat tehtävät ilmestyvät. Tehtävät vaihtelevat sen mukaan, missä vaiheessa käsikirjoitusprosessi kulloinkin on. Noodin etusivulla on uutispalsta, johon ohjaaja voi kirjoittaa ilmoituksia ja huomioita ryhmäläisten luettavaksi käsikirjoitusprosessiin liittyen. Etusivun kautta pääsee myös Kuulumiset ja Keskustelut –sivuille, joihin ryhmäläiset voivat kirjoitella kuulumisiaan tai käydä keskustelua muiden ryhmän jäsenten kanssa. Kirjoituspöytä –sivulta löytyy val-

miit pohjat idean, hahmon tai kohtauksen kirjoittamiselle. Kirjoituspöydän kautta käsikirjoitusta ideoidaan ja kirjoitetaan eteenpäin.

Ryhmäläisten tuottamat tekstit on luettavissa Kaikki tekstit –sivulla, jossa ryhmäläiset voivat kommentoida ja ”peukuttaa” sosiaalisesta mediasta tutuilla toiminnoilla muiden tekstejä. Kun kohtauksia on kertynyt tarpeeksi ohjaaja voi vapauttaa Käsikirjoitusversio –sivun ryhmäläisten käyttöön. Sivulla voi jokainen ryhmän jäsen tehdä ehdotuksen rakennetyökalun avulla käsikirjoitusversioksi. Versioon ryhmäläinen valitsee mieleisensä kohtaukset mielekkääksi katsomassaan järjestyksessä. Näitä versioita ryhmäläisten on mahdollista muokata edelleen sivun toimintojen avulla.

Tukea kirjoittamiseen –sivun kautta on pääsy käsikirjoituspajan oppimateriaaliin. Esi- tysten käsikirjoittamiseen keskittyvä oppimateriaali on rakennettu erilliseen wikiin ja sitä voi käyttää myös Noodiin kirjautumatta. Materiaali sisältää erilaisia vinkkejä ryhmän ohjaajalle ja kirjoittavalle ryhmälle. Ohjaajalle tarjotaan ohjeita Noodin käytöstä ja ryhmäprosessista. Sivulta löytyy myös yhteisöllisten käsikirjoitusprosessien kuvauksia kuten kirjoitus ensimmäisen Noodilla tuotetun käsikirjoituksen, Free Hugsin, syntymisestä. Tehtävävalikosta voi katsella esimerkkitehtäviä muun muassa kirjoittamisen aloitusvaiheeseen, dialogin harjoitteluun ja yhteisen aiheen etsimiseen. Pienestä sanastosta löytyy kirjoittajille tietoa käsikirjoittamisen käsitteistä. (Käsikirjoitustyökalu.)

Yhteisöllinen käsikirjoituspaja Noodi löytyy osoitteesta: noodi.metropolia.fi.

Noodin oppimateriaali sijaitsee osoitteessa: <http://oppimateriaali.wikidot.com>.

4 Monikulttuurinen ryhmä

Maailmassa on vain noin 200 valtiota, mutta yli 6000 etnistä ryhmää. Näin ollen monikulttuurisuus on nykypäivän yhteiskunnassa pikemminkin sääntö kuin poikkeus (Liebkind 1994: 9).

Monikulttuurisuuden käsite on syntynyt Kanadassa, josta se levisi vähitellen yleiseen kielenkäyttöön muuallakin maailmassa. Monikulttuurisen lisäksi puhutaan usein myös interkulttuurisuuden käsitteestä, millä korostetaan monikulttuurisuuden prosessinomaista syntymistä sekä eri kulttuurien välistä yhteistoimintaa. Suomessa monikulttuurisuuden käsitettä on käytetty 1990-luvun puolivälistä alkaen, ja sitä on määritelty

monin tavoin. Pakolais- ja siirtolaisuusasioiden neuvottelukunta on määritellyt monikulttuuristumisen suomalaisen yhteiskunnan monokulttuurisen arvoperustan monimuotoistumiseksi. Opetushallitus on luonnehtinut monikulttuurisuutta kulttuurien kohtaamisen myötä syntyväksi ennakkoluuloja purkavaksi ja erilaisuuden hyväksymistä lisääväksi kokemukseksi, joka rikastuttaa molempia kohtaavia osapuolia. Työministeriön määritelmän mukaan monikulttuurisuus on eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiseloä. (Martinheikki-Kokko: 1999.)

Suomi on ollut pitkään maastamuuttomaa ja täältä on lähdetty muualle työn perässä. Vasta viime vuosikymmenten aikana Suomi on muuttunut hitaasti maahanmuuttomaaksi. Maahanmuuttajien määrä on ollut kasvussa 1990-luvulta lähtien. Kasvu kiihtyi 2000-luvulle tultaessa ja parin viime vuoden aikana meille on muuttanut 25 000–29 000 henkeä vuosittain. Maahanmuuton vähäisyyden vuoksi ulkomaalaisten osuus väestöstä on kasvanut hitaasti. Tällä hetkellä ulkomaalaisten osuus koko väestöstä on noin kolme prosenttia. Ulkomaalaisten määrän kasvusta huolimatta Suomessa asuu muihin läntisen Euroopan maihin verrattuna vähiten ulkomaalaisia. (Bergbom – Giorgiani – Rintala-Rasmus – Riala – Salminen – Vartia 2007: 16; Joronen 2009: 20; Miettinen 2009.) Suomessa maahanmuuttajataustainen väestö on voimakkaasti keskittynyt pääkaupunkiseudulle. Vieraskielisten määrä on lähes 100 000 vuonna 2012 ja määrän enustetaan kasvavan 170 000:nteen vuoteen 2024 mennessä (Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajat tilastoissa 2010).

Maahanmuuttajat ovat erittäin heterogeeninen ryhmä. He ovat lähtöisin hyvin monista eri maista ja kulttuuripiireistä. Osa maahanmuuttajista on lähtöisin olosuhteista, jotka poikkeavat olennaisesti suomalaisesta yhteiskunnasta, osa taas hyvin samankaltaisista olosuhteista. Eri lähtöalueilta on muutettu Suomeen eri syistä. Eri lähtöalueilta tulleiden joukossa on myös eri suhteissa miehiä ja naisia, eri ikäisiä ja enemmän tai vähemmän koulutettuja. Lisäksi eri maahanmuuttajaryhmien välillä on suuria eroja siinä, miten sukupuoli tai ikä määrittelevät henkilön asemaa yhteisössä. Osa maahanmuuttajista sijoittuu suomalaisilla työmarkkinoilla hyvin palkattuihin, arvostettuihin asiantuntijatehtäviin, toiset taas ovat vähemmän arvostetuissa ja huonommin palkatuissa tehtävissä tai työttöminä. Syntyvyys ja perherakenne vaihtelevat maahanmuuttajaryhmittäin ja jopa samasta lähtömaasta tulleiden lähtökohdat saattavat vaihdella suuresti. (Joronen 2009: 20.)

Projektissani monikulttuurisen teatteriryhmän toiminnan luonne rajasi jonkin verran maahanmuuttajaryhmäläisten heterogeenisyyttä. Osallistujien tuli olla kiinnostuneita teatterin tekemisestä. Lisäksi osallistujien tuli hallita riittävällä tasolla joko suomen tai englannin kieli, jotta he pystyivät kommunikoimaan ryhmässä sekä osallistumaan kirjoittamiseen. Tästä huolimatta varauduin ja toivoin löytäväni ryhmään mahdollisen monenkirjavan ja monitaustaisen osallistujajoukon.

4.1 Maahanmuuttajien kulttuuritoiminta

Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluilla on tärkeä rooli maahanmuuttajien osallisuuden lisääjänä (Raunio 2009: 188). Eri väestöryhmien aktiivista osallistumista kulttuuritoimintaan ovat Suomessa perinteisesti edistäneet nuorisoseurat ja työväenyhdistykset. Nämä perinteiset rakenteet ovat kuitenkin rapautuneet kaupunkeihin suuntautuneen vilkkaan muuttoliikkeen seurauksena. Kaupunkeihin syntyneiden asumalähiöiden palveluiden puutteellisuus havahduttiin huomaamaan 1970-luvulla ja alettiin suunnitella monitoimitaloja eri puolille Suomea. Vuonna 2005 Suomessa oli 52 kulttuuritaloa, jotka kuuluivat Suomen Kulttuuritalot järjestöön. Näiden ”virallisten” kulttuurikeskusten ohella pääkaupunkiseudun asukkaiden käytössä on lukuisa joukko pienempiä kulttuurikeskuksia, korttelitaloja ja asukastaloja. (Joronen 2009:18.)

Maahanmuuttajien oman yhdistystoiminnan tukeminen on ollut kiinteä osa maahanmuuttajien integraatiopolitiikkaa jo 1990-luvulta lähtien. Yhdistysten on ajateltu huolehtivan maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuurin ylläpidosta. Maahanmuuttajien kulttuuritoiminta on ollut paljon sidoksissa yhdistystoimintaan. (Joronen 2009:18.) Yhdistyksistä on tullut viime vuosina yhä tunnustetumpia ja keskeisempiä yhteiskuntapoliittisia toimijoita. Maahanmuuttajien yhdistyskenttä on myös muuttunut huomattavasti 1990-luvulta tähän päivään. 2000-luvulla yhdistyksiä on alkanut syntyä yhä enemmän yhteisen kulttuuritaustan tai uskonnon lisäksi esimerkiksi taiteiden ympärille. (Pyykkönen 2009: 188.)

Pääkaupunkiseudulla asuvien maahanmuuttajien omaehtoisen kulttuuritoiminnan kannalta keskeisin kulttuurikeskus on ollut Helsingin Kainsainvälinen Kulttuurikeskus Caisa.

Keskuksen järjestämä Ourvision laulukilpailu on hyvä esimerkki tapahtumasta, joka edistää kulttuurienvälistä vuorovaikutusta. (Joronen 2009: 191.)

Merkittävä toimija pääkaupunkiseudulla on myös Kansainvälinen taidekeskus Cassandra, joka on toiminut kymmenen vuotta Helsingissä. Kassandran tavoitteena on tuoda näkyviin Suomen sisäistä kansainvälisyyttä, tuoda yhteen uus- ja kantasuomalaisia taiteilijoita, luoda uutta suomalaista identiteettiä sekä kurottaa yli taiteiden ja kulttuurien rajojen. Taidekeskukseen kuuluu Kassandrateatteri, joka tuottaa teatteriesityksiä ja taidetapahtumia sekä järjestää ilmaisutaitokoulutusta maahanmuuttajille. (Kassandra 2012.)

Maahanmuuttajien kulttuuritoiminta niin yhdistystoiminnan piirissä kuin muuallakin on edelleen vilkastumassa. Osittain kulttuuritoiminta suuntautuu yhteisöjen sisälle mutta osittain siinä pyritään myös edistämään maahanmuuttajien ja valtaväestön keskinäistä vuorovaikutusta. Jälkimmäinen pyrkimys on vahvistumassa. (Joronen 2009: 191.) Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksessa maahanmuuttajien vapaa-ajan vietosta ja kulttuuripalveluista pääkaupunkiseudulla (Joronen 2009: 191) todetaan tiivistettynä, että ”kulttuurien välisyyttä edistävien tapahtumien ja hankkeiden tukeminen sekä kulttuurilaitosten ja maahanmuuttajien yhdistysten välisen yhteistyön kehittäminen on tärkeä kulttuuripoliittinen tehtävä tulevaisuudessa.” Näkökulman perusteella monikulttuurisen teatteriryhmän hankkeen vastasikin hyvin kulttuurien välisenä sekä maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutusta pyrkimään lisäävänä projektina kulttuuritoiminnalle esitettyyn tulevaisuuden kehitystehtävään.

5 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurinen innostaminen on filosofis-metodologinen lähestymistapa kasvatukseen, koulutukseen sekä sosiaali- ja kulttuurityöhön. Sen avulla voi herkistää ja motiivoida ihmisiä osallistumaan, herättää tietoisuutta, organisoida toimintaa ja saada ihmisiä liikkeelle. Sosiokulttuurinen innostaminen perustuu osallistaviin ja toiminnallisiin menetelmiin. Innostamisen käsite on laaja ja sen alle voi sopia hyvin monenlainen toiminta. Innostaminen voi olla kulttuurista, yhteisöllistä, urheilullista, uskonnollista tai kaupallista. (Ahtiainen – Soininen 2003; Kurki 2000:20.)

Sosiokulttuurinen innostaminen on saanut alkunsa Ranskassa toisen maailmansodan jälkeen ja sen juuret juontavat Keski-Eurooppaan ja Latinalaiseen Amerikkaan. Brasiliassa muun muassa Paulo Freire on innostamisen ideaan tukeutuen saanut lukutaidottomat slummien asukkaat näkemään hyvän elämän mahdollisuuksia siellä, missä olosuhteet ovat erittäin vaatimattomia. Ranskassa innostamista on käytetty työväen kouluttamiseen ja vapaa-ajan toiminnan luomiseen. Innostamista on toteutettu alkujaan vapaaehtoisvoimin mutta 1960 -luvulta lähtien sitä on toteutettu myös ammatillisena toimintana. (Innostamisen opit; Kurki 2000: 7-11.)

Sosiokulttuurisen innostamisen käsitteen sosiaalinen ulottuvuus merkitsee inhimillistä kanssakäymistä, yhdessä toisten kanssa toimimista ja ihmisryhmään kuulumista. Innostavan toiminnan tulee johdattaa ihmiset yhteen. Avainasemassa on ihmisten oma osallistuminen ja sen avulla integroituminen yhteisöön ja yhteiskuntaan. Toisaalta innostamiseen kuuluu pyrkimys myös yhteisön ja sen jäsenten muuttamiseen. Yksilöllisellä tasolla innostamisessa siis saatetaan ihmisiä yhteen muiden kanssa ja yhteisöllisellä tasolla pyritään saamaan ryhmät liikkeelle ja tukemaan ryhmäprosessien syntymistä. (Ahtiainen – Soininen 2003; Kurki 2004: 122-131.)

Kulttuurinen ulottuvuus merkitsee sosiokulttuurisen innostamisen teoriassa arkipäivän toimintaa ja osallistumista oman kulttuurin luomiseen. Kulttuurisen toiminnan tavoitteena on erityisesti ihmisen luovuuden ja yleensä monipuolisen ilmaisun kehittyminen. Tällöin korostuvat taiteet eri muotoineen. Taiteen tekemisessä innostaminen merkitsee sellaista luomisen prosessia, jossa aloitteet tulevat ihmisiltä itseltään. Tämä tarkoittaa parhaimmillaan sitä, että ihmiset itse ovat mukana työstämässä taidetta. Mukana toimivilla ihmisillä tulee kaikilla olla yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet luomiseen ja esiin nostetut erilaiset näkökulmat tulee ryhmässä kokea rikkautena ja erilaisuus voimavarana. (Ahtiainen – Soininen 2003; Kurki 2004: 122-131; Osallistavat menetelmät ja tiedonjakaminen.)

Sosiokulttuurisen innostamisen teoriassa innostamisen käsite, pedagoginen ulottuvuus, merkitsee muun muassa yksilön olemassaolon ja elämänlaadun rikastuttamista yhdessä toisten kanssa. Innostaminen on pedagogista toimintaa ja sen ytimessä on ihminen. Kasvatuksellisen toiminnan avulla tavoitellaan ihmisen persoonallista kehittymistä,

asenteiden muutosta, kriittisen ajattelun kehittymistä, oman vastuun tiedostamista, ja motivaation heräämistä. Innostuessaan ihminen herkistyy tutkimaan omaa elämäänsä. (Ahtiainen – Soininen 2003; Kurki 2004: 122-131.)

Sosiokulttuurinen innostaminen tähtää aina muutoksen aikaan saamiseen ja sen vahvistamiseen. Se on toimintaa, josta jää jälki ympäröivään todellisuuteen. Liikkeelle tulee lähteä niistä asioista, joita ihmiset elämässään kokevat ja tuntevat. Muutoksen tulee siis lähteä eteenpäin ihmisistä itsestään. Innostavan projektin loppupuolella toiminnan tulokset voidaan esitellä kannanottona jonkin yhteisössä tai yhteiskunnassa havaitun epäkohdan korjaamiseksi. (Kurki 2000: 24; Kurki 2004: 122-131; Tutkimusmatkalla yhteisöön.)

Jotta innostamisesta voi puhua aitona ammatillisena toimintana, tulee sen perustua suunnitelmiin ja päämäärätietoiseen toimintaan. Mikä tahansa yhteisöllinen toiminta ei siis ole innostamista. (Kurki 2005: 24).

5.1 Innostajan rooli

Sosiokulttuurisen innostajan ammatillisena tehtävänä on sosiaalisten prosessien aikaan saaminen. Osallisuuden edistäjänä hänen tehtävänä on ensisijaisesti järjestää tilanteita, joissa ihmiset pääsevät pohtimaan, analysoimaan, tekemään päätöksiä ja luomaan uutta. Halutun suunnan määrittävät toimijat itse. Innostajan tehtävänä on tuoda tietämystään vain täydentämään osallistujien omaa tietoa. Samalla häneltä edellytetään nöyrää asennetta ja rohkeutta myöntää oman tietonsa rajallisuus. (Kurki 2000: 77, 83; Osallistavat menetelmät ja innostajan rooli.)

Innostajan rooli korostuu etenkin toiminnan alkuvaiheessa, jolloin toimintaan osallistuvat tarvitsevat enemmän tukea ja kannustusta. Alkuvaiheessa innostajan tehtävänä on selkeyttää toiminnan tavoitteita, helpottaa toiminnan suunnittelua sekä herätellä osallistujien kykyjä. Innostajan ei ole tarkoitus tehdä töitä ihmisten puolesta. Innostamisen prosesseissa innostajan tulee luottaa kohderyhmän kykyihin ratkaista itse ongelmia. Tavoitteena on, että vähitellen innostajan ammatillinen toiminta tulee tarpeettomaksi ja ryhmät jatkavat tavoitteellista toimintaansa itsenäisesti ja omaehtoisesti. Innostaja pyrkiikin yksinkertaistamaan toiminnan rakenteita ja käytänteitä sellaisiksi, että ne hel-

pottavat ryhmän itseohjautuvuutta. (Kurki 2000: 25, 77, 83; Osallistavat menetelmät ja innostajan rooli.)

Innostajan tulee omistautua työlleen sekä omata kykyä organisoida suurta määrää ihmisiä ja asioita. Innostajalta vaaditaan laajaa ihmistuntemusta ja innostajan tulee osata ratkaista ongelmia sekä vähentää jännitteitä ihmisten välillä. Innostajan tehtävänä ja päämääränä on luoda luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri, jossa jokainen uskaltaa ja saa sanoa mielipiteensä. (Kurki 2000: 83; Osallistavat menetelmät ja tiedonjakaminen).

Innostaja voi toimia vapaaehtoistyössä tai ammatillisesti koulutettuna henkilönä. Innostajan persoona ja henkilökohtaiset sitoumukset ovat aina olennaisessa osassa siinä, millaiseksi toiminnaksi innostaminen muodostuu. Innostajana ei voi toimia jos ei ole itse innostunut aiheesta. (Kurki 2000: 80.)

6 Projektin tavoitteet

Opinnäytetyöni tarkoituksiksi määrittelin toteuttaa ja arvioida teatteriprojektia sosio-kulttuurisen innostamisen viitekehyksestä käsin. Innostamisen teorian pohjalta asetin projektille tavoitteet, joihin pyrkisin ja joita myöhemmin arvioisin.

6.1 Sosiaalinen ulottuvuus

Vantaan Näyttämöyhdistyksellä ei sen 38-vuotisen historian aikana ole ollut maahanmuuttajia mukana toiminnassa. Tähän oli projektillani tarkoitus tuoda muutos ja johdattaa yhteen sellaisia ihmisiä, jotka eivät todennäköisesti muuten päätyisi yhteisen tekemisen äärelle. Tavoitteenani oli tuottaa ryhmäläisilleni yhteisöllinen kokemus, jonka jälkeen jokainen ryhmän jäsen voisi sanoa olleensa osallisena ryhmän toiminnasta ja kuuluneensa ryhmään täysipainoisena jäsenenä. Jokaisen ryhmän jäsenen tuli myös projektin jälkeen kokea, että yhdessä oli saatu jotain merkittävää aikaiseksi. Tavoitteenani oli luoda projekti, joka kehittäisi siihen osallistuvia ja voisi avartaa osallistujien näkökulmia. Halusin jättää projektista jäljen sekä Vantaan näyttämöyhdistykseen että projektiin osallistuviin harrastajanäyttelijöihin ja maahanmuuttajiin.

Projektin innostajana tavoitteeni oli kehittää tulevasta ryhmästä sellainen, että se kykenisi toimimaan kaikkia jäseniään tukien ja kannustaen. Ryhmän tehtävä oli haasteellinen. Käsikirjoitus tuli valmistaa tyhjältä pöydältä yhteisessä prosessissa ja sen pohjalta luoda esitys yleisölle. Ryhmän tuli kyetä ratkaisemaan ongelmia ja ihanteellisessa tapauksessa roolini innostajana voisi pienentyä ja ryhmä toimia yhä itseohjautuvammin. Ajattelin, että teatteria jo paljon tehneillä kantasuomalaisilla jäsenillä olisi merkitystä tavoitteen toteutumisessa.

6.2 Kulttuurinen ulottuvuus

Käsikirjoitustyökalu kehitettiin yhteisöllistä kulttuurin tuottamista varten. Tavoitteeni oli osallistaa projektissa jokainen ryhmän jäsen käsikirjoituksen ja näytelmän teossa. Projektin loputtua mahdollisimman monella tuli olla kokemus siitä, että heidän panoksensa oli ollut merkittävä kokonaisuuden kannalta. Materiaalin käsikirjoitukseen ja esitykseen tuli nousta ensimmäisestä tapaamisesta lähtien ryhmäläisiltä. Noodin tehtävänä oli toimintojensa ja oppimateriaalinsa avulla helpottaa ja edistää käsikirjoituksen syntyä. Tavoitteena oli myös, että ryhmäläiset pääsisivät projektissa kehittämään luovia taitojaan niin kirjoittajina kuin esiintyjinäkin.

Toiveenani oli, että projektin lopputuloksena syntyisi sellainen esitys, joka olisi myös yleisölle merkittävä kokemus. Parhaassa tapauksessa esitys voisi tuoda uusia näkökulmia suomalaiseen yhteiskuntaan sekä siihen, millaista maahanmuuttajan on täällä elää. Näin mahdollisena, että projekti voisi herättää kiinnostusta niin yleisössä kuin mediasakin. Tavoitteenani oli saada projektille näkyvyyttä ja houkutella paljon yleisöä paikalle näytelmää katsomaan. Projektin näin mahdollisesti houkuttelevan Vantaan Näyttämölle myös aivan uudenlaisia katsojia, joita teatterin aikaisemmat projektit eivät olleet saaneet liikkeelle.

6.3 Innostamisen ulottuvuus

Saadakseni projektissa syntyvälle esitykselle syvyyttä ja yhteiskunnallista merkitystä tuli minun innostaa ryhmäläiset laittamaan itsensä likoon luomisprosessissa. Tarkoituksena oli luoda ryhmään niin turvallinen ilmapiiri, että ihmiset uskaltaisivat jakaa asioita itsestään ja herkistyisivät tutkimaan omaa elämäänsä ja ympäröivää todellisuuttaan. Aikomuksena oli hyödyntää jokaisen ryhmäläisen omia vahvuuksia. Tavoitteena oli, että ryhmän jäsenet kokisivat projektin merkittäväksi ja sitoutuisivat siihen koko prosessin ajaksi. Toiveenani oli, että projekti herättäisi ryhmän jäsenissä kipinän teatterin tekemiseen ja he pysyisivät motivoituneina projektin päätökseen saakka.

Itse olin innoissani projektista ja odotin malttamattomana sen alkamista. Projekti tulisi olemaan kunnianhimoisin ja haastavin teatterihanke, johon olin koskaan ryhtynyt. Näin siinä paljon potentiaalia ja mahdollisuuksia. Olin valmis astumaan innostajan saappaisiin.

7 Projektin vaiheet

Aloitin projektin suunnittelun syksyllä 2009 tavattuani Noodin kehitysryhmän jäseniä ja tutustuttuani käsikirjoitustyökaluun. Kevään 2010 aikana suunnitelmani tarkentui ja sain kontaktin Vantaan aikuisopistoon. Käytännön valmisteluja suoritin kesän jälkeen. Ryhmän kokosin marraskuussa. Projekti alkoi tutustumistapaamisilla Vantaan Näyttämöllä marraskuun loppupuolella. Noodiin kirjauduttiin ensimmäisen kerran Tikkurilan kirjaston ATK-salissa joulukuun alussa ja käsikirjoittamista jatkettiin helmikuun 2011 puoliväliin saakka. Näytelmää harjoiteltiin Vantaan Näyttämön tiloissa helmimaaliskuussa ja Northern Lights –esityksen ensi-ilta oli 2.4.2011. Näytöksiä oli kaikkiaan kahdeksan huhtikuun aikana.

7.1 Alkuvalmistelut

Ennen projektin alkua minun oli hoidettava useita käytännön järjestelyjä. Olin päättänyt tarjota projektia Vantaan näyttämöyhdistykselle. Keväällä 2010 toimin yhdistyksen puheenjohtajana. Esittelin ideani yhdistyksen johtokunnalle ja korostin näkemiäni projektin tuomia mahdollisuuksia. Johtokunta teki puoltavan päätöksen projektista. So-

vimme, että kantaisin päävastuun sekä projektin ohjaamisesta että tuottamisesta. Löysin projektiin mukaan sekä apulaisohjaajan että toisen tuottajan. Kummatkin henkilöt olivat kokeneita teatterintekijöitä ja he ilmoittautuivat mukaan myös ryhmän harrastajanäyttelijäjäseniksi.

Minun tuli laatia projektille aikataulu. Pohdin Noodin kehitysryhmän jäsenten kanssa, kuinka pitkän ajan käsikirjoituksen tuottaminen voisi monikulttuurisen ryhmän kanssa vaatia. Alkuvuodesta 2010 ryhmä nuoria oli luonut Noodissa käsikirjoituksen, jonka pohjalta oli valmistettu Free Hugs -esitys. Nuoret olivat työskennelleet pääsääntöisesti verkkoympäristössä ilman lähitapaamisia. Aikaa käsikirjoituksen valmistamiseen oli kulunut vajaa kolme kuukautta. Ideointiin oli ryhmällä kulunut verkossa paljon aikaa. Oma tarkoitukseni oli tehdä ideointi kasvotusten ensimmäisten tapaamisten yhteydessä. Lisäksi prosessia oli tarkoitus tukea säännöllisillä tapaamisilla, joissa ryhmä voisi työskennellä pareittain ja pienryhmissä omalla ajalla verkossa tapahtuvan työskentelyn lisäksi. Varasin aikatauluun käsikirjoituksen teolle kolme kuukautta, johon sisältyi ideointi- ja tutustumistapaamiset Vantaan Näyttämöllä. Lähitapaamisia suunnittelin pidettävän käsikirjoitusprosessin aikana kerran viikossa.

Vantaan Näyttämön kalenteri oli toimintaa täynnä keväällä 2011. Näyttämöllä esitettiin kahta vieraillevan teatterin esitystä alkuvuodesta. Loppukeväästä kesänäytelmä Romeo ja Julia tarvitsi harjoitustiloja lisääntyvässä määrin. Ainoa mahdollisuus toteuttaa esitys Vantaan Näyttämöllä oli harjoitella se valmiiksi puolessatoista kuukaudessa sekä ajoittaa esitykset huhtikuun sisälle. Aikataulusta tuli melko tiukka ja harjoitusjaksosta tiivistäminen.

Esitykselle tuli laatia budjetti, johon sisältyi muun muassa vuokra-, puvustus-, lavastus-, tekniikka ja mainontakulut. Budjetin pohjalta oli mahdollista hakea projektille avustusta Vantaan kaupungilta. Avustusta myönnettiinkin 1000 euroa. Metropolian kautta sain lisäksi avustuksen esityksen julisteen, käsiohjelman sekä flyerin painatuskuluihin. Kulut kustansi monikulttuurinen Osmos-hanke ja painatus tapahtui Metropolian omassa digipainossa.

Minun tuli löytää projektin käyttöön ATK-tila, jossa ryhmä voisi työskennellä käsikirjoitustapaamisten yhteydessä. Tila löytyi Vantaan kaupungin kirjastotoimen kautta Tikku-

rilasta ja sain tilavaraukset sovitettua projektin aikatauluun. Kun vielä löysin projektille valo- ja äänisuunnittelijan, lavastajan sekä puuvustajan alkoivat puitteet toteutukselle olla kasassa.

7.2 Ryhmän kokoaminen

Olin käynyt Vantaan aikuisopiston opinto-ohjaajan kanssa alustavan keskustelun projektiin liittyen alkukevästä 2010. Saman kevään toukokuussa kävin esittelemässä ideani aikuisopiston rehtorille ja opettajille henkilökunnan kokouksessa. Tapaamisessa todettiin, että paras tapa houkuttaa opiston maahanmuuttajanuoria mukaan projektiin olisi tulla kertomaan siitä opiskelijoille henkilökohtaisesti. Sovimme, että tulisin syksyllä vierailulle opistoon pitämään infotilaisuuksia perusopetuksen luokka-asteille 8.-9. Luokkien opiskelijat olivat 15-24 -vuotiaita ja kykenivät ilmaisemaan itseään sekä suullisesti että kirjallisesti suomen kielellä. Tässä vaiheessa tarkoitukseni oli toteuttaa ryhmä suomenkielisenä.

Vantaan Näyttämöyhdistyksen jäsenistöä lähestyin kirjeellä, jossa esittelin projektin ja sen tavoitteet (LIITE 4). Kirjeessä oli mukana projektin aikataulu. Kirjeen perusteella projektiin ilmoittautui mukaan kuusi harrastajanäyttelijää, jotka olivat iältään 25-55-vuotiaita. Yksi ilmoittautunut halusi osallistua projektin käsikirjoitusvaiheeseen mutta ei esitykseen. Kaikki ilmoittautuneet olivat harrastaneet teatteria useamman vuoden ajan.

Marraskuussa oli aika lähteä houkuttelemaan Vantaan aikuisopiston nuoria mukaan projektiin. Valmistauduin huolella luokille antamiini infotilaisuuksiin. Tarkoitukseni oli olla esittelyssä mahdollisimman selkokielineen ja innostava. Kerroin projektin vaativan puolen vuoden sitoutumista ja aikataulun noudattamista. Jaoin kiinnostuneille esitteen ja aikataulun. Infotilaisuutta seuraavalla viikolla kerroin järjestäväni haastattelutilaisuuden projektiin haluaville nuorille Vantaan Näyttämöllä. Usea nuori osoitti kiinnostusta projektia kohtaan ja tuli kyselemään lisätietoja.

Seuraavan viikon haastattelutilaisuuteen ei kuitenkaan saapunut paikalle kuin yksi nuori. Hän lähti mukaan projektiin. Projektissa oli tässä vaiheessa mukana kaksi maahanmuuttajajäsentä koska toisen, haastattelutilaisuuden aikaan lomailemassa olleen nuoren, olin ehtinyt haastatella ja saada mukaan jo aikuisopistossa. Tarvitsin projektiin

lisää maahanmuuttajajäseniä. Lykkäsin projektin aloitusta kahdella viikolla ja muutin aikataulua saadakseni lisää aikaa ryhmäläisten etsimiseen.

Koska Noodi oli syksyllä saatu toimimaan myös englannin kielellä, päätin muuttaa ryhmän kaksikieliseksi. Näin sen toimintaan voisivat osallistua myös sellaiset ihmiset, jotka eivät olleet vielä oppineet suomen kieltä mutta kykenisivät kommunikoimaan englanniksi. Laadin projektista uudet esitteet sekä suomeksi että englanniksi (LIITTEET 2 ja 3). Jaoin esitteet jokaiseen Vantaan kirjastoon. Soitin ja kerroin projektista Kulttuurikeskus Kassandraan, Eiran aikuislukioon ja Hakunilan kansainväliseen yhdistykseen, joihin myös toimitin esitteitä. Lisäksi jaoin esitteitä Tikkurilan työvoimatoimistoon, Maahanmuuttajien yhteispalvelutoimistoon sekä Kulttuurikeskus Caisaan.

Tiedottamiskampanjan tuloksena sain useampia yhteydenottoja ja monikulttuurisen teatteriryhmän ensimmäiseen tapaamiseen saapui yhdeksän teatterista kiinnostunutta maahanmuuttajaa. Ryhmäläiset olivat kotoisin Venäjältä, Virosta, Latviasta, Liettuasta, Nepalista, entisestä Jugoslaviasta, Saksasta, Egyptistä ja Kamerunista. Nuorin oli 17-vuotias, useimmat olivat parikymppisiä, ja yksi ryhmäläinen oli 50-vuotias. Tästä oli hyvä lähteä liikkeelle.

7.3 Tutustumistapaamiset ja ideointi

Satua, fantasiaa, taikuutta, realismia, työntekoa, ennakkoluuloja, hyväksikäyttämistä, kotimaan jättämistä ja uuden elämän aloittamista...

Monikulttuurisen teatteriryhmän kaksi ensimmäistä tapaamista pidettiin Vantaan Näyttämön Navethalia-teatterin tiloissa. Tarkoituksena oli kehitellä tarinalle hyvä lähtöidea, josta Noodissa työstettäisiin käsikirjoitus. Tärkein tavoite oli kuitenkin tutustuttaa ryhmän jäsenet toisiinsa. Innostajana tehtäväni oli sosiaalisten prosessien aikaan saaminen. Jotta tavoitteeni ryhmän turvallisesta ja luottamuksellisesta ilmapiiristä toteutuisi tutustumiseen ja ryhmäytymiseen oli syytä panostaa.

Ideointia ja ryhmäytymistä varten olin tutustunut Noodin oppimateriaalin sisältöön. Lisäksi olin teatteriharrastukseni aikana koulutuksissa ja muissa projekteissa oppinut erilaisia ryhmän toimintaa tukevia ja tutustumista edistäviä draamaharjoitteita.

Ensimmäisellä tapaamiskerralla paikalla oli 15 henkilöä. Näistä yhdeksän oli maahanmuuttajataustaisia ja kuusi Vantaan Näyttämön jäseniä. Kokemuksesta tiesin, että teatteriprojektin edetessä osa ryhmäläisistä saattaisi jättää prosessin kesken elämäntilanteen muutosten tai muiden yllättävien esteiden vuoksi. Puoli vuotta on pitkä aika sitoutua. Siksi olin tyytyväinen, että osanotto oli näinkin runsasta.

Ensimmäisessä tapaamisessa esittelin itseni, kerroin projektista tarkemmin ja jaoin kaikille aikataulut. Puhuin projektin vaatimasta sitoutumisesta. Jokaisen tuli punnita mahdollistiko oma elämäntilanne projektiin osallistumisen, sillä se tulisi viemään runsaasti vapaa-aikaa seuraavan puolen vuoden ajan. Jokainen ryhmäläinen sai esitellä itsensä. Jaoin ihmiset pienryhmiin pohtimaan Suomen ja niiden kulttuurien erikoisuuksia, joista kukin jäsen oli kotoisin. Lisäksi pienryhmissä ideoitiin tulevaa näytelmää.

Ensimmäisen tapaamiskerran jälkeen yksi maahanmuuttajataustaisista jäsenistä ilmoitti, ettei pystyisi sitoutumaan projektiin. Toisessa tapaamisessa oli lisäksi poissa neljä maahanmuuttajajäsentä. Kolme heistä ei ilmoittanut poissaolostaan. Ryhmäytymisen tavoitteiden kannalta tämä oli harmillista. Käytimme suuren osan tapaamisesta erilaisen ryhmäytymisharjoitteiden tekemiseen. Päätin tapaamisen pohjalta, että tulisimme tekemään ryhmäytymistä edistäviä harjoitteita myös käsikirjoitustapaamisten yhteydessä Tikkurilan kirjaston ATK-salissa.

Toisessa tapaamisessa jatkoimme ryhmäytymisen lisäksi käsikirjoituksen ideointia. Olin ensimmäisen tapaamisen pohjalta tehnyt koosteen siinä tuotetuista ideoista. Ryhmäläiset jakautuivat pienryhmiin ideoiden kiinnostavuuden perusteella ja jatkoivat ideoiden kehittämistä. Sitten jokainen pienryhmä esitteli pienoisenäytelmän ideointinsa pohjalta. Lopuksi keskustelimme yhdessä ideoista ja saimme hahmoteltua tarinallemme lähtökohdat. Tarinamme tapahtuisi kahdessa eri tasossa, tavallisessa suomalaisessa arkittellisuudessa sekä fantasiamaailmassa. Tarinan päähenkilö etsisi itseään ja seikkailisi kahden maailman välillä. Hän ei olisi löytänyt paikkaansa. Tarina käsittelisi myös ihmisten ennakkoluuloja.

Tutustumistapaamisissa ryhmän pääasialliseksi kieleksi valikoitui englanti, jota kaikki ryhmän jäsenet puhuivat ja ymmärsivät. Ryhmässä käytettiin myös suomea englannin rinnalla. Tapaamisissa oli innostunut ilmapiiri. Kaikki ryhmän jäsenet osallistuivat toi-

mintaan ja ryhmäytymisharjoitukset onnistuivat hyvin. Saimme myös mietittyä lähtökohtia tarinallamme, jota pääsisimme seuraavaksi Noodin avulla kirjoittamaan.

7.4 Käsikirjoitusprosessi

Monikulttuurinen teatteriryhmä kokoontui työskentelemään Noodi-työkalulla kymmenen kertaa jouluhelmikuun aikana. Viimeiset neljä kokoontumista pidettiin tiheennyssä aikataulussa kahden viikon sisällä. Tapaamisten kesto oli kaksi ja puoli tuntia. Myöhästymisten takia aloittaminen viivästyi usealla kerralla, joten todellisuudessa käytettävissä oleva aika jäi lyhyemmäksi. Jokaisen tapaamisen aluksi kävimme läpi ryhmäläisten kuulumisia ja teimme yhteishenkeä kohottavia ja tutustumista edistäviä draamaharjoitteita. Prosessin alkupuolella kaksi maahanmuuttajaryhmäläistä jättäytyi pois aikataulusyihin vedoten. Tilalle saimme vuoden alusta Ghanasta kotoisin olevan ryhmäläisen. Läsnäolo lähitapaamisissa vaihteli runsaasti. Otin tavaksi lähettää muistutustekstiviestejä tai soittaa ryhmän jäsenille ennen tapaamisia. Lisäksi muistutin tapaamisiin osallistumisen tärkeydestä koko ryhmää sekä joitakin jäseniä henkilökohtaisesti useamman kerran tapaamisten yhteydessä. Tästä huolimatta osalla ryhmän jäsenistä oli useita ilmoittamattomia poissaoloja. Ryhmän kokoonpano vaihtelikin jokaisella tapaamiskerralla.

Noodiin oli mahdollista kirjoittaa myös lähitapaamisten ulkopuolella. Alkuperäinen tarkoitukseni oli, että ryhmäläiset olisivat työstäneet käsikirjoitusta mahdollisuuksien mukaan myös vapaa-ajallaan. Tapaamisten ulkopuolella tapahtunut kirjoittaminen ja muiden tekstien kommentointi oli prosessin aikana kuitenkin vähäistä. Valtaosa materiaalista työstettiin lähitapaamisten yhteydessä. Työskentely tapahtui pääosin pienryhmissä tai pareittain. Huolehdin siitä, että pienryhmissä ja parityöskentelyssä oli aina edustettuna sekä maahanmuuttaja että kantasuomalainen ryhmän jäsen.

Ennen ensimmäistä käsikirjoitustapaamista ja Noodiin kirjautumista tapasin työkalun kehitysryhmän jäsenet Jarkko Suhosen ja Peter Peltosen. Kerroin heille tutustumista-apaamisten ideoinnin tuloksista ja he ehdottivat tapoja, joilla seuraavaksi edetä käsikirjoitusprosessissa. He olivat läsnä ensimmäisessä käsikirjoitustapaamisessa käsikirjoittajaopiskelija Riikka Härkösen kanssa ja esittelivät Noodin toimintoja ryhmäläisille. Peltonen jäi lisäksi auttamaan ryhmäläisiä Noodiin kirjautumisessa. Hän oli läsnä kolmella tapaamiskerralla videoimassa ja tarkkailemassa ryhmän toimintaa.

7.4.1 Fantasian lumoissa

Tervetuloa! Tästä tämä alkaa! Aloitamme ideoimalla fantasiamaailmaa ja kehittämällä tarinan päähenkilöä! Nyt astutaan Noodin maailmaan! Welcome! This is it! We start by developing the fantasy world and our main character. We are about to step in the world of Noodi! (Noodiin kirjoittamani uutinen 9.12.2010.)

Ensimmäisessä lähitapaamisessa ryhmä ideoi fantasiamaailmaa, johon olimme päättäneet tarinan osaksi sijoittuvan. Lisäksi tarkoituksena oli ideoida päähenkilöä, joka seikkaili kahden maailman välillä. Kirjoitin Noodiin kaksi tehtävää tavoitteen pohjalta. Tehtäviin paneuduttiin pienryhmissä. Fantasiamaailmaa ideoitiin innokkaasti ja ryhmät tuottivat paljon materiaalia. Ryhmät keksivät maailmoja, jotka sijaitsivat meren alla, maan sisässä tai kadonneessa kuningaskunnassa. Maailmoja asuttivat hirmuhallitsijat, nelisiipiset keijut, kääpiöt ja mitä erilaisemmat olennot. Maasta kasvoi tikkaripuita ja taivaalta satoi lämmintä lunta, joka maistui hattaralta. Jokaisella satumaailman asukkaalla oli oma melodiansa ja tavalliset ihmiset muuttuivat siellä luonteidensa mukaisiksi satuhahmoiksi. Ideoita oli paljon. Luovuutta ryhmäläisiltä ei puuttunut. Yksi maahanmuuttajaryhmäläisistä intoutui tapaamisten välissäkin kirjoittamaan pitkiä tekstejä Noodiin fantasiamaailmasta.

Toisessa lähitapaamisessa fantasiamaailmaa ja päähenkilöä syvennettiin Noodiin kirjoittamieni tarkennettujen tehtävien avulla. Ryhmäläiset saivat pohdittavakseen, millaisen haasteen fantasiamaailma asettaisi päähenkilölle, mitä siellä voisi eri hahmoille tapahtua, kuinka sinne pääsisi ja millä tavoin maailman haasteista voisi selvitä. Tarinan päähenkilöä ryhmäläiset saivat kehittää suomalaisen arkimaailman näkökulmasta. Päähenkilö oli maahanmuuttaja ja nyt tuli pohtia mitä haasteita hän elämässään kohtasi. Miksi hän ei ollut löytänyt paikkaansa?

Toisen lähitapaamisen jälkeen tein Noodiin koosteen ryhmämme aikaansaannoksista. Kooste tiivisti ja toi yhteen eri pienryhmien ja ryhmän jäsenten tuottamat tekstit ja loi kokonaiskuvan kirjoitetuista ideoista. Kävimme ryhmäläisten kanssa koosteen läpi kolmannessa lähitapaamisessa, jolloin kirjoittamisessa oli tarkoitus siirtyä seuraavaan vaiheeseen.

7.4.2 Riistotyötä siivousfirmassa

Näytelmämme alkaa kohtauksella, jossa kaikki hahmot ovat samassa paikassa Suomessa tavallisessa maailmassa. He eivät tunne toisiaan. Heidän täytyy esitellä itsensä. Heidän täytyy alkaa tehdä jotain yhdessä. Ihmisillä on hyvin erilaiset taustat ja heillä on monenlaisia ennakkoluuloja toisiaan kohtaan. Kirjoittakaa ideoita siitä, mitä tarinan hahmojen tulee yhdessä alkaa tehdä. Mikä on siis tarinamme lähtötilanne tavallisessa maailmassa? (Noodiin kirjoittamani tehtävä 17.12.2010.)

Kolmannessa lähitapaamisessa oli tarkoitus keksiä tarinalle lähtökohta tavallisessa maailmassa. Olin muutamaa päivää aikaisemmin luonut uuden tehtävän Noodiin. Tehtävän lähtökohdan erilaisista, toisilleen tuntemattomista ihmisistä samassa paikassa oli tutustumis- ja ideointitapaamisten yhteydessä keksinyt ryhmän maahanmuuttajajäsen. Kolmas tapaaminen oli viimeinen ennen joulutaukoa ja olin järjestänyt glögiä ja muuta pientä tarjottavaa ryhmäläisille.

Pienryhmät kirjoittivat ideoita tehtävän pohjalta. Ideoista äänestettiin Noodiin kuuluvalle ”peukuttamis” –toiminnolla. Jokaista Noodiin kirjoitettua tekstiä voi ryhmän jäsen siitä pitäessään ”peukuttaa” yhden kerran. Toiminnon avulla on helppo nähdä suosituimmat tekstit. Äänestyksen voitti idea siivousfirmasta, joka kohtelee työntekijöitään huonosti. Tarinan henkilöhahmot olivat firman erilaisista taustoista lähtöisin olevia työntekijöitä. Idean oli keksinyt ryhmän kantasuomalainen jäsen. Samalla viikolla oli Ajankohtaisessa kakkosessa esitetty juttu suomalaisista siivousalan yrityksistä, jotka toimivat laittomasti maahanmuuttajatyöntekijöitä kohtaan. Esiin nousut aihe oli siis ajankohtainen.

Idea siivousfirmasta syvennettiin joulutauon jälkeen. Ryhmäläiset pääsivät miettimään tapahtumaehdotuksia sekä kirjoittamaan ensimmäisiä kohtauksia kuvitteellisen firman toiminnasta. Noodiin ilmestyi kirjoituksia muun muassa naistryöntekijöitään seksuaalisesti ahdistelevasta pomosta, naamakertoimella maksettavasta tuntipalkasta, ylipitkistä työpäivistä, työntekijöitä nöyryyttävästä tanssiterapiasta, tyytymättömistä asiakkaista sekä epätasa-arvoisesta työnjaosta. Työntekijöitään riistävä siivousfirma alkoi hahmottua.

7.4.3 Siivousfirman henkilögalleria

Kirjoita ideoita kahdesta eri henkilöahmosta, joita voisit näytelmässä esittää. Kumpikin hahmoista asuu Suomessa eikä ole fantasiamaailman hahmo. Ensimmäinen hahmo on siivousfirman työntekijä. Hän asuu Suomessa, mutta on kotoisin samasta maasta kuin sinä. Hyödynnä siis hahmossa omaa kulttuuritaustaasi. Mitä työtä hahmo on tehnyt kotimaassaan. Miksi hän on päätenyt työntekijäksi siivousfirmaan. Jos olet kantasuomalainen mieti muuten hahmon taustaa ja päätymistä siivousfirman työntekijäksi. Mitä ennakkoluuloja hahmolla on muita kohtaan?

Toisen hahmon voit luoda vapaammin! Hahmo tulee kohtaamaan siivousfirman työntekijät jossakin vaiheessa tarinaa. Hahmo ehkä aiheuttaa haasteita tarinamme päähenkilölle, joka työskentelee siivousfirmassa. Käytä vapaasti mielikuvitustasi! (Noodiin kirjoittamani tehtävä 7.1.2011.)

Tammikuussa neljännen ja viidennen lähitapaamisen aikana keskityttiin siivousfirman tapahtumien kirjoittamisen lisäksi luomaan tarinalle henkilöahmoja. Tavoitteeni oli, että ryhmäläiset hyödyntäisivät ainakin toisessa henkilöahmossa omaa kulttuuritaustaansa. Henkilöahmoja rakennettiin pienryhmissä tai pareittain. Lisäksi hahmoja kirjoitettiin itsenäisesti. Osa ryhmäläisistä kirjoitti hahmonsa valmiiksi muulla ajalla kuin lähitapaamisissa. Osa ryhmäläisistä kirjoitti hahmonsa useamman kerran uudestaan. Muutamalle ryhmäläiselle hahmon luominen oli vaikeaa. Ohjaajan sekä pienryhmän tuki oli silloin apuna.

Hahmoista tuli mielenkiintoisia vaikka tekstiä niiden kuvauksissa oli pääosin niukasti. Tarinan henkilögalleria koostui niljakkaasta pomosta ja häntä nuoleskelevasta keskiikäisestä ennakkoluuloisesta naisesta, viattomasta ja naivista saksalaisesta työstä sekä sisäänpäinkääntyneestä suomalaisesta yliopisto-opiskelijasta. Muita hahmoja oli liettualainen goottirokkari, kamerunilainen break-dancea harrastava oikeustieteen opiskelija, lappalainen wannabe-shamaani sekä juoruileva entisestä jugoslaviasta kotoisin oleva uussuomalainen. Tarinan traagista puolta edustivat perheväkivaltaa kokenut ghanalaisnainen, lääkeriippuvainen egyptiläinen, äitinsä pahoinpitelemä jähmeä suomalaismies sekä prostituoituna toiminut latvialainen jääkiekkofani. Lisäksi Noodiin kirjoitettiin muita hahmoja, jotka eivät päätyneet tarinaan tai esittivät siinä vain pientä osaa.

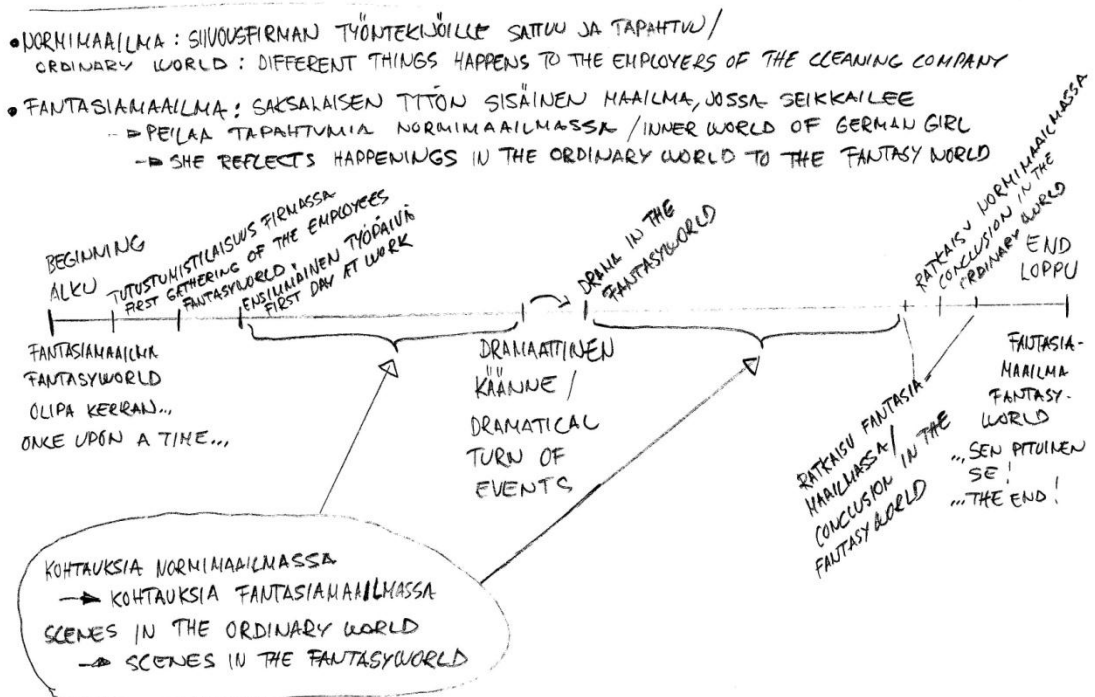
Oli aika päättää kuka hahmoista toimisi tarinan paikkaansa etsivänä päähenkilönä. Kehotin jokaista ryhmäläistä pohtimaan haluaisiko näytellä tarinan pääosaa, ja ilmoittamaan siitä minulle kuudenteen lähitapaamiseen mennessä. Kaksi maahanmuuttajaryhmäläistä ilmoitti kiinnostuksestaan. Varasin päätöksen pääosan tekijästä itselleni,

koska tarinan lähtökohdat tuntien tiesin sen vaativan tekijältään vielä enemmän sitoutumista, heittäytymistä ja voimavaroja kuin muilta. Halusin, että tehtävän kantaakseen ottava henkilö kykenisi suoriutumaan siitä. Valitsematta jäänyt ryhmäläinen otti päätöksen raskaasti, mutta ryhmän tuki ja ohjaajan kannustus auttoivat pettymyksestä eteenpäin.

7.4.4 Kaaoksen hallintaa

Tammikuun loppupuolella ryhmä oli tuottanut ideoita fantasiamaailmasta ja siivousfirmasta sekä niissä tapahtuvista asioista. Jokainen ryhmäläinen oli myös luonut itselleen hahmon. Päähenkilökin oli selvillä. Aineksia oli tarpeeksi kohtausten kirjoittamiseen. Aikaa käsikirjoituksen tekoon oli enää vajaa kuukausi ja lähitapaamisia jäljellä viisi. Pohdin tarkoituksenmukaisinta keinoa edetä prosessissa. Jos kohtauksia kirjoitettaisiin sopimatta kuka kirjoittaa mitäkin, tuloksena voisi olla päällekkäisyyksiä ja kaoottisuutta, mikä voisi johtaa turhautumiseen. Jotta kirjoittaminen lähtisi sujumaan mahdollisimman jouhevasti, ymmärsin sen vaativan tarinan kokonaisuuden tarkempaa hahmottamista ryhmäläisten kanssa. Mitkä hahmot toimisivat yhdessä? Miten fantasiamaailma nivoutuisi mukaan tarinaan? Miten tarinan suurempi kokonaisuus käsikirjoituksessa etenisi? Päätin, että keskustelisimme ryhmäläisten kanssa tarinan suuntaviivoista sekä eri hahmojen rooleista ennen kohtausten kirjoittamista. Tätä varten tulostin jokaiselle ryhmäläiselle hahmokartan, johon olin sijoittanut kaikki Noodiin kirjoitetut hahmot. Lisäksi monistin kaikille piirtämäni tarinajanan, jonka olin rakentanut draaman kaaren lainalaisuuksien mukaisesti (Kuva 1).

TARINAJANA STORYLINE

Kuva 1.

Olin suunnitellut, että keskustelisimme tarinasta kuudennen lähitapaamisen alussa. Tarinan hahmottelun jälkeen oli tarkoitus siirtyä pienryhmiin kirjoittamaan kohtauksia. Osoittautui, että ryhmäläisillä oli tarve keskustella tarinasta yhteisesti. Hahmoja oli paljon ja jokaisen merkitystä tarinalle pohdittiin. Keskustelu kävi kiivaana ja vilkkaana. Päätettiin, että dramaattinen käänne tarinassa tapahtuu kun pomo yrittää käyttää seksuaalisesti hyväksi päähenkilöä. Henkilöhahmot saivat keskustelussa syvyyttä. Keskusteluun käytettiin vastoin alkuperäistä suunnitelmaani koko kuudes lähitapaaminen.

Seitsemältä lähitapaamista varten olimme sopineet jokaisen ryhmäläisen mieltävän vielä kertaalleen hahmonsa motiiveja, merkitystä tarinalle ja suhtautumista muihin hahmoihin. Olin kirjoittanut asiasta uutisen Noodin etusivulle. Muutama ryhmäläinen täydensi hahmokuvaustaan ennen tapaamista. Päästäksemme helpommin eteenpäin laadin pahvista suuren tarinajan, johon sijoitin yhdessä sopimamme tapahtumat oikeille paikoilleen. Lisäksi leikkasin paperista tyhjiä lappuja, joihin voisimme kirjoittaa tarinalle tärkeitä tapahtumia ja sitten sijoitella niitä sopiviin kohtiin tarinajanalla. Myös seitsemäs lähitapaaminen kului tarinajan ääressä sitä täydentäen ja juonesta keskus-

tellen. Saimme päätettyä mitkä hahmot toimivat keidenkin kanssa. Siivousfirmaan muodostui kolme erilaista siivoojaryhmää; toimistosiivoojat, sairaalasiivoojat ja kotisiivoojat. Tapahtuminen kulku fantasiamaailmassa täydentyi tarinan hahmottuessa janelle.

Kokonaiskuva tarinasta alkoi olla valmis. Aikaa käsikirjoituksen tekoon oli jäljellä enää puolitoista viikkoa, minkä jälkeen harjoitusten oli määrä alkaa Vantaan Näyttämöllä. Saadaksemme käsikirjoituksen valmiiksi päätin luoda Noodiin kohtausluettelon laatimamme tarinajan pohjalta. Tein kohtausluettelon Noodin käsikirjoitusversio-sivulle. Luettelosta selvisi kohtausten järjestys, niissä esiintyvät hahmot sekä kohtausten tarkoitus. Kohtausten tarkempi sisältö oli kuitenkin vielä kirjoittamatta. Nyt oli kaikkien nähtävillä mitä tulisi kirjoittaa valmiiksi ennen helmikuun puoltaväliä.

7.4.5 Luomisen vimmaa

Olen luonut kahden viimeisimmän kokoontumiskerran perusteella ensimmäisen käsikirjoitusversion tarinastamme. Tarkoituksena on nyt tuon version pohjalta kirjoittaa kohtauksia valmiiksi. Kaikkien kirjoittamattomien kohtausten perään olen kirjoittanut "not written yet". Viimeiset kolme kokoontumiskertaa käytämme kohtauksien kirjoittamiseen. Voitte kirjoitella kohtauksia myös vapaa-ajallanne. Olen laittanut kirjoitusaikataulun näkyville keskustelut-osioon. Aikataulusta näet, mikä oma roolisi on kirjoitusprosessissa. Meidän tulee myös keksiä näytelmällemme hyvä ja osuva nimi. Samoin tarvitsemme nimen siivousfirmalle. Näitä ehdotuksia voi käydä kirjoittamassa keskustelualueelle. (Noodiin kirjoittamani uutinen 1.2.2011.)

Auttaakseni ryhmää selviämään jäljellä olevasta kirjoitusurakasta laadin Noodin keskustelualueelle aikataulun. Siitä selvisi ketkä ryhmän jäsenet olivat vastuussa minkäkin kohtauksen kirjoittamisesta ja mihin mennessä kohtaukset tuli kirjoittaa valmiiksi. Kirjoittamisen jouduin aikatauluttamaan koska kohtauksiin osallistuvien hahmojen koonpano vaihteli kohtauksesta toiseen. Jotta jokaisen kohtauksen kirjoittamiseen saisi osallistua siinä mukana olevat henkilöt, vaati kirjoittaminen organisoimista.

Kolme viimeistä lähitapaamista sujuivat ahkeran työskentelyn merkeissä. Muista lähitapaamisista poiketen en käyttänyt aikaa ryhmäytymis- tai muihin draamaharjoitteisiin vaan annoin ryhmäläisten keskittyä kirjoittamiseen. Ennen työskentelyä esittelin ryhmälle kohtauksen kirjoittamisen perusteita. Sisältöä esittelyni pohjaksi löysin Noodin oppimateriaalista. Pienryhmätyöskentely oli tiivistä. Ryhmät sopivat keskenään työn-

jaosta myös tapaamisten ulkopuolella saadakseen kohtaukset valmiiksi. Minun ei tarvinnut juuri puuttua tekemiseen vaan sain seurata sivusta ryhmien itsenäistä työskentelyä.

Kymmenes helmikuuta oli viimeinen lähitapaaminen kirjaston ATK-salissa. Tapaamisen loppuun mennessä lähes kaikki kohtaukset oli kirjoitettu valmiiksi. Muutamat puuttuvat tekstit ryhmän jäsenet lupasivat toimittaa viikonloppuun mennessä. Olin tuonut mukani kuohuviinilasit ja nostimme Pommac-maljat käsikirjoitusprosessin päätöksen kunniaksi.

Samana viikonloppuna kokoontuimme viiden hengen tiimissä viimeistelemään käsikirjoitusta esitettävään muotoon. Paikalla oli minun lisäksi apulaisohjaaja, tuottaja, viimeistelyyn mukaan ilmoittautunut ryhmän harrastajateatterijäsen sekä etänä yksi maahanmuuttajajäsen. Viikonlopun tuloksena minun oli mahdollista tulostaa jokaiselle ryhmän jäsenelle käsikirjoitus, jota pääsimme seuraavalla viikolla lukemaan Vantaan Näyttämöllä.

7.5 Käsikirjoituksesta esitykseksi

Ennen ensimmäisiä lukuharjoituksia Vantaan Näyttämöllä laadin esitykselle tarkan harjoitusaikataulun. Aikataulua laatiessani huomasin, etten ollut varannut tarpeeksi harjoituspäiviä esityksen valmistamiseen. Lisäsin tarvittavat harjoituspäivät ja Navethalia-teatterin ollessa käytössä etsin harjoituksille korvaavat tilat. Maahanmuuttajien yhteispalvelutoimiston monikulttuurinen tila Silkinportti sekä Tanssistudio Sahrami toimivat harjoituspaikkoina ylimääräisillä kerroilla. Näytelmää harjoiteltiin 25 kertaa arki-iltaisain kuudesta yhdeksään. Kahtena viikonloppuna pidimme ylimääräiset neljän tunnin harjoitukset yhteensä kolme kertaa.

Ensimmäisissä lukuharjoituksissa äänestimme näytelmän nimestä. Tulokseksi tuli ”Northern Lights”. Koska osa ryhmäläisistä oli osallistunut epäsäännöllisesti käsikirjoitustapaamisiin eikä ollut ilmoittanut poissaoloistaan puheluista ja tekstiviestimuistutuksista huolimatta, jouduin ottamaan asian ensimmäisessä harjoitustapaamisessa esille. Harjoitusaikataulu oli tiukka ja vaati ryhmäläisten läsnäoloa. Ryhmän yhteisellä päätöksellä totesimme, että harjoituksista ilmoittamatta poissa olevat henkilöt joutuisivat jät-

tämään projektin. Toivoin, että yhteisesti ääneen sovittu periaate sekä uusi jännittävä vaihe projektissa pitäisi loput jäsenistä mukana ensi-iltaan ja esityksiin saakka. Toisen harjoitusviikon loppuun mennessä kolmella ryhmän jäsenellä oli kuitenkin ollut ilmoittamaton poissaolo ja jouduin hyväksymään tosiasiat. Ryhmä kutistui kolmea jäsentä pienemmäksi ja käsikirjoitusta muutettiin vastaamaan uutta tilannetta. Päätös oli raskas ja suuri takaisku minulle. Projektin jättäneet jäsenet olivat sellaisia persoonallisuuksia ja esiintyjä, että olisin todella halunnut pitää heidät mukana.

Esityksessä mukana olevien jäsenten lukumääräksi tuli pudotuksen jälkeen yhdeksän. Ryhmään kuului viisi harrastajanäyttelijäjäsentä ja neljä maahanmuuttajataustaista jäsentä, jotka olivat kotoisin Saksasta, Latviasta, Liettuasta ja entisestä Jugoslaviasta. Kolmella heistä ei ollut aikaisempaa kokemusta teatterin teosta. Yksi jäsenistä oli Suomessa yhdeksän vuotta asunut uussuomalainen, jolla oli teatteritausta. Kun ryhmän kokoonpano harjoitusten alkupuolella vakiintui oli se myös helpotus. Lopullinen ryhmäytyminen pääsi tapahtumaan eikä minun tai muiden ryhmän jäsenten tarvinnut kantaa huolta ihmisten harjoituksiin osallistumisesta.

Ryhmäläiset olivat aktiivisia ja oma-aloitteisia esitystä harjoiteltaessa. Kohtauksia rakennettiin yhdessä keskustelemalla. Ohjaajana olin tyytyväinen ryhmän tuotteliaisuuteen. Pyrin harjoituksissa huomioimaan erityisesti ne ryhmän jäsenet, jotka eivät aikaisemmin olleet tehneet teatteria. Kokemattomat jäsenet saivat seurata kokeneempien työskentelyä sekä toimia heidän kanssaan lavalla millä oli ryhmän edistymisen kannalta suuri merkitys. Kehitystä tapahtui ja ryhmä nivoutui yhteen. Ryhmäläiset toivoivat mahdollisimman paljon draama- ja lämmittelyharjoitteita harjoitusten yhteyteen. Aikaa harjoitteille ei tahtonut löytyä tiukan aikataulun takia mutta pyrin vastaamaan toiveeseen niin usein kuin mahdollista.

Ensi-illan lähestyessä aika tuntui loppuvan kesken. Kun suoritimme viimeisen läpime-non ennen ennakkonäytöstä moni asia tuntui keskeneräiseltä. Olin huolissani esityksen valmistumisesta. Ensi-illassa palaset kuitenkin loksahdivat paikoilleen ja loppuunmyydyin Navethalian yleisö palkitsi ryhmän raikuvien suosionosoituksin.

7.6 Northern Lights valloittaa yleisöä

Once upon a time there was a girl, of sweet temper and golden hair.
 She was sent from far away, to find herself lonely to stay.
 In a land of ice and snow, one father had to let his daughter go.
 She travels far all through the night, of midnight sun and golden light...
 (Northern Lights –näytelmän ensimmäiset vuorosanat.)

Northern Lights –näytelmää esitettiin Navethalia-teatterissa huhtikuussa yhteensä kahdeksan kertaa. Suurin osa näytöksistä oli loppuunmyytyjä. Vantaan Näyttämö sai esityksen myötä uusia monikulttuurisia katsojia. Ajankohtaisen kakkosen siivousyritysten laittomuuksista kertoneessa jutussa esiintyneet siivoojat tulivat myös katsomaan esitystä. Yleisön palaute oli pääosin positiivista ja näytelmän teemat herättivät keskustelua.

Olin aktiivinen projektista tiedottamisessa. Media osoitti kiinnostusta näytelmää kohtaan. Usein harrastajateattereiden esitykset eivät saa palstatilaa paikallislehtiä enempää. Nyt Vantaan Sanomien lisäksi kaupunkilehti Vartti sekä Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskuksen Tieke-lehti julkaisivat artikkelit esityksestä. Uutispäivä Demarin kulttuurisivuilla ilmestyi aukeman kokoinen artikkeli näytelmästä. Lisäksi YLE:n toimittaja kuvasi näytelmän harjoituksia sekä haastatteli minua ja ryhmän jäseniä ensi-illan alla. Materiaalista koostettiin juttu television Uudenmaan uutisiin, Ylen aikaisen radiolähetykseen sekä YLE:n nettisivuille.

Monikulttuurinen teatteriryhmä esiintyi Vantaan Näyttämön lisäksi Osmos-projektin päättöseminaarissa toukokuussa 2011. Seuraavana syksynä Northern Lights palasi Navethalian ohjelmistoon vielä kuuden esityksen ajaksi. Tämän jälkeen vietimme näytelmän "hautajaisia". Olin saanut projektini onnellisesti päätökseen.

8 Projektin arviointi

Sosiokulttuurisen innostamisen periaatteita noudattavassa projektissa tulee arvioida jatkuvasti projektin kulkua. Jatkuvan arvioinnin lisäksi tulee toiminnan päättyessä tehdä tuloksiin keskittyvä loppuarviointi. Siihen voi osallistua myös ulkopuolisia arvioijia. Arvioinnin keinot voivat olla moninaisia. Arviointi voi tapahtua esimerkiksi keskustelun, haastattelun, osallistuvan havainnoinnin, kyselylomakkeiden tai tilastotietojen pohjalta.

Arvioinnin perusteella määritellään mitä projektilla ja sen toiminnalla on saavutettu. (Kurki 2000: 150-153.)

Monikulttuurista teatteriryhmää ohjatesani pidin päiväkirjaa ja tein havainnoistani muistiinpanoja projektin ajan. Jouduin muuttamaan suunnitelmiani useita kertoja projektin edetessä päästäksemme ryhmän kanssa yhteiseen tavoitteeseemme. Ensi-illan jälkeen Helsingin Yliopiston Sosiaalipsykologian laitokselle tutkimusta toteuttava Noodin ohjelmistosuunnittelija Peter Peltonen laati monikulttuurisen teatteriryhmän jäsenille kyselyn (LIITE 1). Minun oli mahdollista laatia tutkimuslomakkeeseen omat kysymyksetni sosiokulttuurisen innostamisen teorian pohjalta. Kyselystä laadittiin sekä englannin- että suomenkielinen versio. Kaikki ryhmän esityksessä mukana olleet jäsenet vastasivat kyselyyn. Projektin arvioinnin laadin päiväkirjani, havaintojeni sekä tutkimuslomakkeen vastausten perusteella.

8.1 Projektin sosiaalinen ulottuvuus

Sosiokulttuurisen innostamisen teorian sosiaalisen ulottuvuuden näkökulmasta asetin projektilleni tavoitteiksi ihmisten yhteen johdattamisen, kaikkien jäsenten osallisuuden ryhmän toiminnassa, toiminnan vaikuttavuuden ryhmän jäseniin sekä ryhmän toimimisen jäseniään tukevasti ja itseohjautuvasti.

8.1.1 Ihmisten yhteen johdattaminen

Sosiokulttuurisen innostamisen ydintä on johdattaa ihmisiä yhteen ja edistää heidän välistään vuorovaikutusta (Kurki 2000: 11; Kurki 2004: 122-131). Projektini tavoitteena oli tuoda Vantaan Näyttämön toimintaan mukaan maahanmuuttajataustaisia ihmisiä, mikä ei yhdistyksen 38-vuotisessa toiminnassa ollut toteutunut. Northern Lights –esitykseen päätyi viiden Vantaan Näyttämön jäsenen lisäksi neljä maahanmuuttajataustaista henkilöä, joista yksi oli uussuomalainen teatterinharrastaja. Ensimmäisessä tutustumistapaamisessa mukana oli yhdeksän projektista kiinnostunutta maahanmuuttajaa. Heistä yksi jätti projektin heti ensimmäisen tapaamisen jälkeen, kaksi poistui käsikirjoitusprosessin alussa ja tilalle tuli uusi jäsen vuodenvaihteen jälkeen. Seitsemästä käsikirjoittamisessa mukana olleesta monikulttuurisesta jäsenestä kolme joutui jättämään projektin esityksen harjoitusvaiheessa sitoutumisvaikeuksien vuoksi. Jäljelle jää-

neet neljä maahanmuuttajataustaista jäsentä olivat kaikki kotoisin eurooppalaisista kulttuureista.

Vaikka osa jäsenistä ei ollut mukana projektin loppuun asti, arvioisin, ettei heidän tarvinnut lähteä pois tyhjin käsin. Epäsäännöllisestä läsnäolosta huolimatta jäsenet pääsivät osallistumaan ideointiin, draamaharjoitteisiin sekä kirjoittamiseen prosessin aikana. Heidän läsnäolonsa rikastutti myös ohjaajan sekä muiden ryhmäläisten kokemusta.

It was really a lot of fun to get to know a little bit more about so many other countries.

Monikulttuuristen ryhmäläisten löytäminen mukaan projektiin oli työläämpää kuin oletin. Koska ryhmää oli vaikea saada kokoon, jouduin lykkäämään projektia kahdella viikolla. Aktiivinen tiedottamiskampanja Vantaan lisäksi Helsingissä toi lopulta mukaan tarpeeksi monikulttuurisia ryhmäläisiä. Kuusi ensimmäiseen tapaamiseen saapuneesta yhdeksästä maahanmuuttajataustaisesta henkilöstä oli helsinkiläisiä. Eiran aikuislukion kautta projektiin löytyi kolme ryhmäläistä, joista kaksi oli mukana prosessin loppuun asti.

Vantaan Näyttämön sadasta jäsenestä kuusi ilmoittautui mukaan projektiin. Kaikki yhdistyksen jäsenet olivat jo valmiiksi teatterintekemiseen orientoituneita ihmisiä. Tähän suhteutettuna on ymmärrettävämpää, että monikulttuurisia ryhmäläisiä oli etsittävä myös Vantaan aikuisopiston ulkopuolelta. Lisäksi kokoontumisten ajankohta saattoi karsia ihmisiä. Kokoontumiset kestivät usein ilta yhdeksään asti. Jos ryhmän olisi voinut toteuttaa päivisin aikuisopiston opetuksen yhteydessä jäsenehdokkaista olisi voinut olla enemmän.

Kun kulttuuripalveluiden saavutettavuutta tarkastellaan maahanmuuttajataustaisen väestön näkökulmasta on syytä ottaa huomioon kulttuurinen etäisyys. Kulttuurisella etäisyydellä tarkoitetaan kulttuurien erilaisuutta esimerkiksi kielen, uskonnon tai muiden vastaavien tekijöiden suhteen. Kulttuurisen etäisyyden voi ajatella vaikuttavan siihen, millaisena kulttuuria tarjoavien laitosten tai hankkeiden tarjonta maahanmuuttajaväestön silmissä näyttäytyy. (Joronen 2009:15.) Projektini lähtökohdat olivat vahvasti suomalaisessa harrastajateatterikulttuurissa. Vantaalaisen harrastajateatterin puitteissa oli tarkoitus toteuttaa monikulttuurinen projekti. Teatterin tekeminen vapaa-ajalla saat-

toi olla monille maahanmuuttajille kulttuuriselta etäisyydeltään liian kaukana, jotta kynnyks mukaan lähtemiseen olisi ylitetty. Kulttuurin tekijöiden tulisikin pohtia millä keinoilla tätä kynnystä voisi madaltaa ja mihin suuntaan esittävää taidetoimintaa kehittää, jotta se tulisi suuremmalle joukolle maahanmuuttajia houkuttelevammaksi.

8.1.2 Ryhmäläisten osallisuus

Sosiokulttuuriseen innostamiseen perustuvassa projektissa tärkeää on jokaisen ryhmän jäsenen aktiivinen osallisuus (Tutkimusmatkalla yhteisöön). Olin asettanut tavoitteeksi, että ryhmän jäsenet olisivat osallisena toiminnasta ja tunsivat kuuluvansa ryhmään täysipainoisina jäseninä. Käsikirjoitusprosessissa yhdeksän ryhmän jäsentä osallistui aktiivisesti tapaamisiin muutamia poissaoloja lukuunottamatta. Neljä jäsentä osallistui tapaamisiin epäsäännöllisesti, mikä vaikutti heidän osallisuuteensa ryhmässä. Pysin omalla toiminnallani viestittämään, että he olivat tärkeitä jäseniä ryhmässä ja heidän panostaan kaivattiin muun muassa soittamalla heille ennen tapaamisia tai lähettämällä kannustavia muistutustekstiviestejä. Ilmestyessään tapaamiseen ryhmä otti heidät vastaan ystävällisesti ja kannustaen.

Jokainen oli yhtä tärkeä. Tuli tunne, että jokaisen työpanos oli yhtä tärkeä. Tämä oli tärkeää, jotta motivaatio ja ilo tekemiseen vaikeinakin hetkinä säilyi.

Päätin teettää alkuperäisestä suunnitelmastani poiketen ryhmäytymis- ja draamaharjoitteita myös käsikirjoitustapaamisten yhteydessä. Lisäksi jokaisella tapaamiskerralla käytettiin aikaa jäsenten kuulumisten läpikäyntiin. Ryhmäytymisharjoitusten ja kuulumistenvaihdon tarkoituksena oli luoda ryhmään rento ja turvallinen ilmapiiri. Tarkoituksena oli, että ryhmäläiset uskaltaisivat olla omia itsejään ja tuoda rohkeasti esiin omia mielipiteitään. Harjoitteilla ja vuorovaikutuksella olikin iso merkitys ryhmän jäsenten osallisuuden lisääjänä.

Ryhmäytymisleikit ja huumori kautta linjan oli porukan yhteen hitsaava tekijä. Se kiinteytti ryhmää, sekä helpotti ryhmäytyön tekemistä. Sitä uskalsi antaa jopa palautetta ryhmätoverille pelkäämättä totaalista vastarintaa, ja samaten oli helpompaa ottaa itse kritiikkiä tai ideoiden hylkäystä loukkaantumatta. Ehkäpä tärkein positiivisen kanssakäymisen tulos oli rentous, joka salli meidän olla oma itsemme, kysellä vaikka kysymys tuntuisi tyhmältä ja heittää kaikkia mahdollisia ideoita ilmaan pelkäämättä torjumista. Se myöskin edisti rehellisyyttä ryhmässä.

Esitysten loputtua tehdyssä kyselyssä kaikki ryhmän jäsenet tunsivat kuuluneensa ryhmään hyvin tai erittäin hyvin. Palautteen perusteella jokaisen jäsenen mielipiteitä myös kuunneltiin.

I think everyone could speak up, and if someone didn't like something I think everyone in the group felt like listening to a different point of view.

8.1.3 Toiminnan vaikuttavuus

Sosiokulttuuriseen innostamiseen kuuluu jäljen jättäminen ympäröivään todellisuuteen, yhteisöön sekä toimintaan osallistuviin jäseniin (Kurki 2004: 122-131). Tavoitteeni mukaisesti ryhmäläisillä tuli projektin päätyttyä olla tunne, että yhdessä oli saatu aikaiseksi jotakin merkittävää. Tavoite toteutui sekä ohjaajan, että ryhmäläisten näkökulmasta. Ryhmäläiset olivat palautteen perusteella tyytyväisiä projektin lopputuloksena syntyneeseen näytelmään. Lisäksi yleisö ja media oli kiinnostunut tuotoksesta.

It was great that everyone's ideas put together turned out to be like this.

Saimme aikaan hyvän ja toimivan näytelmän, josta voimme olla ylpeitä.

Projektin oli tarkoitus olla avartava ja kehittävä kokemus siihen osallistuville ryhmän jäsenille. Vantaan aikuisopistosta sain palautetta, että ryhmässä mukana ollut maahanmuuttajanuori oli muuttunut avoimemmaksi ja rohkeammaksi projektin myötä. Hänen kielitaitonsa oli myös entisestään parantunut. Ryhmän antaman palautteen perusteella toiminnassa arvostettiin erityisesti mahdollisuutta tutustua eri maista kotoisin oleviin ihmisiin. Ryhmän monikulttuurisuus koettiin avartavana kokemuksena.

I did get to know more about other cultures, and I got a chance to practice my Finnish.

Oli mielenkiintoista tutustua eri taustoista tuleviin ihmisiin, rikastuttavaa.

Aivan ihana ja henkisesti avaava kokemus. Olisin valmis vastaavanlaiseen projektiin vaikka heti. Avartaa näkökulmaa ja oppii tuntemaan eri kulttuureja ja huomaamaan myös niiden samankaltaisuuksia eri tavalla. Parasta on, että sain monta uutta ystävää ja vielä maahanmuuttajista.

8.1.4 Ryhmän toiminta

Monikulttuurisessa teatteriryhmässä kommunointi vei tavalliseen näytelmäprojektiin verrattuna paljon aikaa. Minun tuli puhua rauhallisesti ja selkeästi, jotta sain viestini perille kaikille ryhmän jäsenille. Pääasiallisesti kommunikoitiin englannin kielellä. Välillä asiat toistettiin sekä englannin, että suomen kielellä. Jokaisen uutisen, tehtävän tai kommentin kirjoitin Noodiin kahdella kielellä, mikä vei resursseja. Kommunikoinnin haasteet koettiin myös positiiviseksi voimavaraksi ryhmässä.

Kielen haasteiden vuoksi toista oli pakko kuunnella. Tuntuu, että oli monesti paljon herkemmin vuorovaikutuksessa kuin kantasuomalaisen kanssa. Itselle vieraimman kielen käyttäminen oli opettavaista ja mukavaa.

Tavoitteenani oli, että monikulttuurinen teatteriryhmä toimisi jäseniään kannustaen. Sosiokulttuurisessa ryhmätoiminnassa kanssakäymisen tulee olla inhimillistä ja vahvistavaa (Ahtiainen – Soininen 2003). Palautteen perusteella ryhmän toiminta koettiin kannustavaksi.

It was easy to work in this group because everyone was social and friendly towards each other.

Käsikirjoitusprosessin lähitapaamisissa työskenneltiin paljon pienryhmissä. Kaikista Noodiin kirjoitetuista teksteistä 63 % oli pienryhmien tuottamia. Kokeneemmat teatterintekijät toimivat tärkeässä roolissa pienryhmätyöskentelyssä. Toisinaan maahanmuuttajataustaiset ryhmän jäsenet kertoivat omin sanoin, mitä halusivat tuoda esille, ja kokeneemmat kirjoittivat sen ylös Noodiin. Myös esityksen harjoitusvaiheessa kokeneemmilla teatterintekijöillä oli tärkeä rooli ryhmän kannustajina. Lisäksi vähemmän kokeneet tekijät ottivat mallia kokeneempien esiintymisestä ja työskentelystä.

It was helpful to hear more opinions about everything, that way it was easier to improve own performance.

Innostavassa toiminnassa tulisi pyrkiä ryhmien työskentelyn itseohjautuvuuden lisääntymiseen ja innostajan roolin pienenemiseen (Kurki 2005). Tämä oli tavoitteeni. Valtaosa Noodiin tuotetuista teksteistä kirjoitettiin lähitapaamisten yhteydessä. Kirjoittamista harjoitettiin vain vähän vapaa-ajalla. Toisten kirjoittamien tekstien kommentointi oli myös vähäistä käsikirjoitusprosessin aikana. Noodissa kommentoitiin keskimäärin vain

kerran yhtä tuotettua tekstiä kohden. Lähtäpaamisten tiheä tahti saattoi olla yhtenä syynä aktiivisuuden vähäisyyteen vapaa-ajalla. Lisäksi useampi ryhmän jäsen antoi palautetta, että kommunikointi verkossa oli vaikeampaa kuin kasvotusten.

puhua face to face oli helpompi minulle. Kun sä näet ihminen kasvo (tunteet) on helpompi keskustella

Noodin käyttöä vapaa-ajalla saattoi vähentää myös kielelliset syyt.

kaikkien äidinkieli ei ollut sama, joten ryhmäviesteissä piti esitellä kaikki kahdella kielellä - laiskalle ja kiireiselle tämä oli välillä liikaa.

Käsikirjoitusprosessin loppua kohden ryhmäläiset aktivoituivat myös lähtäpaamisten ulkopuolella ja toimivat itseohjautuvammin. Kun olin luonut kohtausluettelon ja kirjoitusaikataulun ryhmäläisen käyttöön, toimivat pienryhmien jäsenet oma-aloitteisesti ja kirjoittivat kohtaukset valmiiksi. Ryhmäläiset sopivat keskenään tehtävänjaoista ja tuottivat tekstiä myös vapaa-ajalla.

Ryhmän itseohjautuvuus joutui koetukselle kahta viikkoa ennen esityksen ensi-iltaa kun sairastuin enkä päässyt harjoituksiin. Tästäkin haasteesta ryhmäläiset selviytyivät ja etenivät harjoittelemisessa poissaolostani huolimatta. Roolini innostajana säilyi merkittävänä läpi prosessin mutta ryhmä osasi toimia kovassa paikassa myös itsenäisesti.

8.2 Projektin kulttuurinen ulottuvuus

Asetin projektille tavoitteita sosiokulttuurisen innostamisen kulttuurisen ulottuvuuden lähtökohdista. Projektin sisällön tuli nousta ryhmän jäseniltä ja jokaisen tuli antaa siihen oma panoksensa. Projektin tuli kehittää ryhmäläisten luovia taitoja. Projektin tuli olla yleisölle merkittävä kokemus ja sen tuli houkuttaa katsojia ja kiinnostaa mediaa. Noodin tuli edistää luomisprosessia.

8.2.1 Sisällön tuottaminen

Sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteena on ihmisten osallistuminen oman kulttuurin luomiseen (Ahtiainen – Soininen 2003). Tavoitteeseen peilaten Noodi sopi yhteisöllise-

nä työkaluna erinomaisesti innostamisen välineeksi. Tavoitteeni projektissa oli, että materiaali käsikirjoitukseen nousisi ryhmältä. Jokaisen ryhmän jäsenen tuli lisäksi olla osallisena käsikirjoituksen teossa.

Kun käsikirjoitus valmistui, sen ainekset ja sisältö oli kokonaan ryhmäläisten tuottamaa. Innostajana toimin prosessin ohjaajana ja kokoavana voimana. Jokainen ryhmän jäsen oli luonut oman hahmonsa, mikä oli merkittävä asia.

It is very fun to be fully in charge of what kind of person you will create.

Ajatus fantasiamaailmasta ja normimaailmasta sekä tarinan liikkumisesta näiden kahden ulottuvuuden välillä oli kehitetty yhteisesti keskustellen toisessa tutustumis- ja ideointitapaamisessa Vantaan Näyttämöllä. Työntekijöitään riistävän siivousfirman idean oli keksinyt ryhmän kantasuomalainen jäsen mutta se valittiin tarinan lähtökohdaksi yhteisellä äänestyksellä. Kun tarinan ainekset ja hahmot olivat koossa käytiin kahden tapaamisen mittainen keskustelu tarinan kokonaisuudesta ja hahmojen rooleista. Pöydän ääressä tapahtunut ideointi oli aktiivista. Palautteen perusteella osa ryhmän jäsenistä koki vaiheen käsikirjoitusprosessin raskaimmaksi. Ryhmän keskusteleva luonne vei paljon aikaa. Toisaalta keskustelu koettiin myös innostavana.

On sanottava, että kun istuimme Tikkurilan kirjastossa ja ryhdyimme käymään hahmojamme sekä aikajanaa läpi innostus oli suuri. Aina kun tuntui siltä, että asiat etenevät, oli hyvä olla.

Osallistuminen käsikirjoituksen luomiseen vaihteli ryhmäläisestä riippuen. Jokainen antoi panoksensa tarinaan. Toiset tekivät enemmän ja toiset vähemmän. Innostajana minulle oli tärkeää, että jokaiselle tarjottiin mahdollisuus tuottaa materiaalia. Kynnystä osallistumiseen pyrin pienentämään muun muassa pienryhmä- ja parityöskentelyä painottaen.

Kaikki olivat kyllä mukana, mutta eri panostuksella.

Riippui lähinnä omasta aktiivisuudesta ja aikataulusta, kuinka paljon pystyi tekemään, mutta kaikilla oli mielestäni sama mahdollisuus.

Noodissa jokainen ryhmäläinen voi osallistua lopullisen käsikirjoitusversion työstämiseen. Aikataulusyistä projektissa jäi kokematta vaihe, jossa jokainen ryhmäläinen voi

muokata käsikirjoitusversiota ja järjestellä kohtauksia mieleiseensä järjestykseen. Aika loppui tässä kesken. Käsikirjoitus muokattiin valmiiksi tehoviikonlopun aikana pienemmällä mukaan ilmoittautuneiden ryhmällä. Palautteessa oli tästä maininta.

Käsikirjoituksen kokoamisissa eivät kaikki olleet mukana.

Käsikirjoitusprosessin päättyessä tilastoin kaikki Noodiin kertyneet tekstit. Tekstejä oli kirjoitettu yhteensä 107 kappaletta. Useimmat teksteistä olivat pituudeltaan muutaman rivin mittaisia. Poikkeuksen tekivät kahden viimeisen viikon aikana kirjoitetut kohtaus-tekstit, jotka vaihtelivat pituudeltaan puolesta tulostesivusta kolmeen tulostesivuun. Ideatekstejä Noodiin oli kertynyt 26, hahmokuvauksia tai hahmoihin liittyviä tekstejä 31 ja kohtaus-tekstejä 50.

Kun esitystä käsikirjoituksen pohjalta harjoiteltiin, ryhmäläiset osallistuivat aktiivisesti kohtauksien rakentamiseen. Henkilöt ja tarina kehittyivät lisää näyttelijöiden herättäessä kirjoittamansa hahmot eloon.

8.2.2 Luovien taitojen kehittäminen

Sosiokulttuurisen innostamisen tärkeimpiä tavoitteita on laittaa ihmisen itsetoteutuksen prosessi liikkeelle. Innostamisessa tähdätään luovuuden ja monipuolisen ilmaisun kehittämiseen. (Kurki 2000: 19-24, Kurki 2004: 122-131.) Tavoitteena projektissa oli tarjota ryhmäläisille mahdollisuus kehittää itseään kirjoittajina ja esiintyjinä. Jokainen ryhmän jäsen kirjoitti ainakin jonkin verran Noodiin. Tekstit olivat keskimäärin pituudeltaan lyhyitä. Harva innostui suoltamaan suuria määriä materiaalia. Käsikirjoituksen luominen tyhjältä pöydältä oli ryhmäläisten mielestä mielenkiintoinen kokemus.

Well I think it was amazing cause I got to see how there is a story being built up from practically nothing, out of few ideas we managed to make a full story line.

Käsikirjoittaminen koettiin luovuutta kehittävänä kokemuksena joissakin palautteissa.

En ajatellut aikaisemmin olevani kykenevä luomaan kohtausta, olin positiivisesti yllätynyt itseni ja ryhmämme kanssa. Luulin, että kirjoittaminen on paljon vaikeampaa.

En ole aiemmin kirjoittanut käsikirjoitusta. Mukavinta ja samalla motivoivinta oli löytää itsestään myös käsikirjoittaja. Myös oman tekstin näköinen lopuksi lavalla oli todella mukava kokemus.

Näytelmää harjoiteltaessa ja esitysten edetessä huomasin kehitystä tapahtuvan etenkin niissä ryhmän jäsenissä, jotka eivät olleet aikaisemmin tehneet teatteria. Ohjaajan näkökulmasta kokemattomien tekijöiden luovat ja ilmaisulliset taidot kehittyivät projektissa eniten. Tämän huomasi myös ryhmän jäsen palautteessaan.

Olen todella ylpeä projektista ja kaikista siihen osallistuneista ihmisistä: moni ylitti itsensä moneen otteeseen ja kasvua oli havaittavissa varsinkin kaikkein nuorimpien ja kokemattomimpien kohdalla. Tämä näytelmä on arvokas niin monella tapaa!

8.2.3 Projektin vaikuttavuus ulospäin

Innostamisen tavoitteena on kulttuurinen demokratisaatio, jonka saavuttamiseksi tarvitaan yhä laajempaa kulttuurien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta. Projektilla oli tarkoitus tuottaa viesti myös ryhmän ulkopuoliseen maailmaan ja herättää ihmisten tietoisuutta. (Kurki 2000: 19-24.) Tavoitteena oli saada esitykselle paljon katsojia sekä tuoda Vantaan Näyttämölle uudentyyppistä yleisöä. Kevään esitykset olivat loppuunmyytyjä lähes jokaisessa näytöksessä. Lisäksi Navethaliassa kävi paljon nuorta ja monikulttuurista yleisöä esitystä katsomassa.

Tavoitteena oli tuottaa yleisölle merkityksellinen teatterikokemus. Esitys herättikin katsojissa ajatuksia ja keskustelua.

Performances were amazing and it was very exciting to see that people react to our play and feel our characters pain and happiness.

Monet katsojat ovat olleet otettuja ja liikuttuneita esityksestä. Olen koko ryhmästä todella ylpeä!

Minun oli mahdollista seurata yleisön keskusteluja väliajalla ja esityksestä poistuessa. Eniten keskustelua herättivät ihmisten hyväksikäyttöä käsittelevät teemat.

Tavoitteena oli saada esityksellä huomiota mediassa. Useampi lehti sekä YLE kiinnostuivat projektista (LIITE 5). Ryhmäläiset olivat ylpeitä kun heitä kuvattiin ja haastateltiin ja he pääsivät esiintymään lehdissä ja televisiossa. Erityisesti ryhmän monikulttuu-

riset jäsenet kiinnostivat mediaa. Artikkelit kuvasivat ryhmäläisten päätymistä Suomeen ja elämään kylmässä pohjolassa. Kiinnostuksen aiheena oli myös maahanmuuttajien ja teatterinharrastajien yhteistyö esityksen rakentamisessa. Persoonallinen teatteriryhmä kiinnosti. Media nosti esille myös näytelmän teemat kuten monikulttuuristen ihmisten hyväksikäytön. Lisäksi näytelmän tuottamistapa yhteisöllisesti herätti kiinnostusta.

8.2.4 Noodi käsikirjoitusprosessin edistäjänä

Mukavaa oli se, että Nodissa töitä voi tehdä missä tahansa ja milloin tahansa, niin että se tulee kaikkien osallistujien käsiteltäväksi samantien. Tiedotteet, tehtävät, tavoitteet olivat helposti annettavissa sekä luettavissa, kaikki oli tavallaan keskitettyä.

Yhteisöllinen käsikirjoituspaja Noodi oli ratkaisevassa roolissa monikulttuurisen teatteri-projektin toteutumisessa. Se madalsi omaa kynnystäni saattaa haasteellinen hanke alulle. En olisi voinut ajatella ohjaajaksi ryhtymistä jos käytössäni ei olisi ollut työkalua, jonka avulla tarinan voi rakentaa yhteisöllisesti.

Noodin oppimateriaali oli tarvittaessa tukemassa prosessia. En turvautunut siihen kovin usein mutta siitä oli hyötyä satunnaisesti. Etsin tarinan ideoimiseen oppimateriaalista välineitä. Samoin hyödynsin materiaalia esitellessäni kohtausten kirjoittamista ryhmäläisille. Oppimateriaali toimi kohdallani tarvittaessa hyödynnettävänä taustatukena ja turvana.

Noodissa eteneminen tapahtuu ohjaajan kirjoittamien tehtävien avulla. Kirjatessani Noodiin tehtäviä, auttoi se hahmottamaan projektin kulkua paremmin. Noodi muodosti käsikirjoitusprosessille raamit, joiden ansiosta kokonaisuus pysyi paremmin hallittavissa. Tästä huolimatta käsikirjoitusprosessi vaati huomattavan paljon ohjausta ja organisoimista.

Noodin kehittämissyhmän osallistuminen projektiin oli arvokas asia. Sain kehittämissyhmäläisiltä neuvoja prosessin alkuvaiheessa ja ryhmän edustajat olivat esittelemässä Noodia ensimmäisessä käsikirjoitustapaamisessa. Peter Peltonen auttoi teknisissä asioissa ollessaan paikalla lähitapaamisissa.

Noodilla työskentely ei johtanut aktiivisuuteen ryhmäläisten vapaa-ajalla. Noodiin tuotetut tekstit olivat pituudeltaan lyhyitä. Ryhmälle oli välttämätöntä, että Noodi toimi myös englannin kielellä. En todennäköisesti käyttäisi Noodia toista kertaa yhteisöllisessä teatterihankkeessa, jossa kommunikoidaan useammalla kielellä. Tämä siksi, että kahdella kielellä toimiminen verkkoympäristössä oli työlästä. Kasvokkain tapahtuvassa kommunikaatiossa oli mukana eleet, ilmeet ja muu sanaton viestintä. Ryhmä toimi paremmin ja tehokkaammin fyysisessä ympäristössä. Ryhmän palaute tuki havaintoa.

Ryhmätyöskentely on aidompaa ja ei niin staattista kasvotusten. Oli kuin pelaisi shakkia koneen kanssa joka on ylivoimainen.

En ehkä lähtisi monen kielen kanssa temppuilemaan, vaan tekisin monikulttuuriset projektit pääosin henkilökohtaisilla tapaamisilla. Varmasti Noodia voisi kuitenkin käyttää niissäkin apukeinona.

Tikkurilan kirjaston ATK-sali ei ollut luovuuden kannalta ihanteellisin ympäristö. Istumapaikat olivat tietokoneiden ääressä ja tilan ilmapiiri oli koulumainen. Yritin rikkoa tilan tunnelmaa muun muassa draamaharjoitteilla, valaistuksella sekä järjestämälläni joulutarjoilulla ja maljan kohotuksella. Tästä huolimatta ympäristöllä oli todennäköisesti merkitystä ryhmäläisten luovuuteen.

Luovuus ei aina ole läsnä tietokoneen ääressä istuessa.

Noodin käytössä oli joitakin teknisiä ongelmia. Annoin näistä palautetta kehitysryhmälle. Ikävin ongelma oli kirjoitetun tekstin häviäminen. Useamman kerran ryhmäläiset joutuivat kirjoittamaan tekstinsä kahteen kertaan. Otimme ryhmässä tavaksi kirjoittaa tekstin ensin Word-ohjelmalla, jonka jälkeen siirsimme sen Noodin verkkoympäristöön.

Näitä ongelmia oli esimerkiksi kaiken kirjoitetun tekstin häviäminen. Aina tarvitsi varoimenpiteitä tämän estämiseksi. Samoin versioiden teko ja niiden päivittäminen oli mielestäni melko hankalaa. Kaikki ei aina onnistunut ja se harmitti.

Tarinan lähtökohtien, henkilöhahmojen ja näytelmän tapahtumapaikkojen ideoinnin jälkeen käsikirjoitusprosessi vaati tarinan tarkempaa hahmottamista ennen kohtausten kirjoittamisen aloittamista. Tämä vaihe oli ohjauksellisesti suurin haaste käsikirjoitusprosessissa ja vaati draaman perusteiden hahmottamista. Ehdotinkin Noodi-

työryhmälle, että ohjelmaan voisi tulevaisuudessa sisällyttää toiminnon, joka auttaisi tarinan kokonaisuuden hahmottamisessa. Tästä olisi ollut ryhmällemme suuri apu.

Ryhmä ja minä sen ohjaajana hyödyimme Noodista paljon prosessin aikana. Oli tärkeää, että oli olemassa paikka, jossa kaikki tekstit, hahmot ja ideat olivat jokaisen ryhmäläisen nähtävissä.

Henkilöt pystyivät välittämään tekstejään ja ideoitaan toisilleen siten, että ne olivat koko ryhmän käytössä. Myös kotona tehty työ välittyi muille joustavasti.

It was easily understandable, and not confusing. It was a huge help while we were still writing our ideas for the play. It was easy to access any new information and ideas that were put up by other group members, we could also freely comment and express our own opinion that way no ideas got lost or forgotten and everyone was capable of seeing what exactly is going on.

8.3 Projektin innostava ulottuvuus

Sosiokulttuurisen innostamisen teorian innostamisen ulottuvuuden pohjalta asetin projektille tavoitteita. Ryhmäläisten tuli jakaa asioita itsestään, heittäytyä mukaan ja herkistyä tutkimaan itseään ja ympäristöään. Projektissa tuli hyödyntää ryhmäläisten vahvuuksia. Ryhmäläisten tuli lisäksi sitoutua projektiin koko prosessin ajaksi, mihin minun tuli innostajana kyetä heidät motivoimaan.

8.3.1 Projektille herkistyminen

Sosiokulttuuriseen innostamiseen kuuluu herkistää ja motivoida ihmisiä (Ahtiainen – Soininen 2003). Tavoitteenani oli luoda ryhmään turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiiri, joka herkistäisi ihmiset tutkimaan omaa elämäänsä ja tuottamaan omakohtaisia tekstejä. Vantaan Näyttämön tutustumis- ja ideointitapaamisissa ryhmän jäsenet kertoivat oman kulttuurinsa erikoispiirteistä ja jakoivat ihmetyksenaiheitaan Suomeen ja suomalaisuuteen liittyen. Pidin tätä hyvänä ja lupaavana alkuna. Tämän jälkeen ideointit eivät juuri tuottaneet omakohtaisuutta sisältävää materiaalia. Fantasiamaailman ideointi sytytti ryhmäläisiä enemmän kuin arkinen suomalainen normimaailma.

Kun idea työntekijöitään riistävästä siivousfirmasta oli keksitty ja käsikirjoitusprosessissa siirryttiin henkilöhahmojen luomiseen tuli mukaan jälleen kaipaamaani omakohtai-

suutta. Omaa kulttuuritaustaa ja elämäkokemusta hyödynnettiin ryhmässä parhaiten henkilöhahmoissa. Hahmojen luominen ei ollut kaikille helppoa ja jotkut kirjoittivat hahmonsia useamman kerran uudestaan.

Vaikeata keksia oma hahmoni, joka pitisi olla tosi erilainen ja itsenäinen

Jotkut hahmoista kehittyivät ja saivat syvyyttä keskustellessamme tarinasta yhteisesti kahdella tapaamiskerralla tammikuussa. Lisäksi käsikirjoitusprosessin kahden viimeisen viikon aikana kirjoitettujen kohtausten sisältöihin tuotettiin kokemuksellista materiaalia. Kovin pitkiä ja syvällisiä tekstejä ei Noodiin silti ilmestynyt. Hahmot ja tarina syvenivät lisää ja saivat uusia ulottuvuuksia lavalla esitystä harjoiteltaessa. Valmis esitys sisälsi lopulta yllättävänkin paljon omakohtaisuutta ja kipeitäkin asioita monikulttuurisuudesta.

Aiheet kimposivat jokaisen omasta elämästä ja ajankohtaisesta aiheesta maahanmuuttajiin nähden, joten eiköhän aineksena ollut jotakin mitä ei aivan joka päivä teatterilavoilla näe. Myös yhteenkuuluvuuden tunne näytelmää katsoessa oli koskettavaa.

Näytelmästä tuli moniulotteisempi, koskettavampi ja henkilökohtaisempi kuin jos tekijät olisivat olleet kaikki kantasuomalaisia.

Koska halusin pitää prosessissa mukana kaikki ryhmän jäsenet, hyväksyin pitkään joidenkin ryhmäläisten osittaisen osallistumisen projektin toimintaan. Tämä oli toisaalta ristiriidassa puheideni kanssa projektin aikataulun noudattamisen ja sitoutumisen tärkeydestä. Palautteen perusteella anteeksiantavainen suhtautuminen poissaoloihin ja myöhästymisiin vaikutti joidenkin ryhmäläisten motivaatioon kirjoittamisprosessissa.

Ytimekkyyttä olisin kaivannut lisää. Ymmärrän toki, että kaikki olemme aikuisia, ja kun kyseessä on vapaa-ajan ei-pakollinen haaste niin jokaisen tulisi tietää kantaa vastuunsa, mutta olisin silti kaivannut tiettyjä raameja, seurauksia työnteosta, sekä seurauksia tekemättä jättämisessä. Tietenkin ymmärrän, että ohjaajamme kantava idea oli antaa kaikkien tehdä omatuntonsa sekä halunsa mukaisesti pakottamatta.

Joidenkin jäsenten projektissa mukana pitäminen osittaisesta sitoutumisesta huolimatta olikin kaksiteräinen miekka, jolla oli oman näkemykseni mukaan sekä hyviä, että huonoja puolia. Myös osittain toimintaan osallistuvat jäsenet toivat ryhmän toimintaan lisäarvoa mutta sitoutumattomuudella oli muihin ryhmän jäseniin ja heidän motivaatioonsa

vaikutuksia. Minun olisi pitänyt pohtia etukäteen tarkemmin toimintamallini sitoutumisvaikeuksien osalta.

8.3.2 Ryhmäläisten vahvuuksien hyödyntäminen

Sosiokulttuurisen innostajan tulee herätellä ja hyödyntää toimintaan osallistuvien kykyjä (Kurki 2000:83). Ryhmäläisillä oli monia vahvuuksia. Useampi ryhmän jäsen oli musiikillisesti lahjakas. Näytelmästä tuli musiikkipitoinen ja ryhmän jäsenet sävelsivät ja sanoittivat kaiken esityksessä kuultavan musiikin. Musiikin tuottamisessa oli mukana sekä harrastajanäyttelijä- että maahanmuuttajataustaisia ryhmän jäseniä.

Yksi ryhmän maahanmuuttajataustaisista jäsenistä harrasti runojen kirjoittamista. Hän kirjoitti jokaisen fantasiamaailmaan sijoittuvan kohtauksen alkuun runonpätkän. Ryhmässä oli myös tanssitaitoa. Yksi ryhmän jäsen harrasti street-dancea ja hänelle suunniteltiin tanssinumeroita näytelmän sisään. Valitettavasti kyseinen jäsen ei pysynyt loppuun asti mukana projektissa.

Yksi ryhmän monikulttuurisista jäsenistä oli vahva eläytyjä ja hallitsi loistavasti tunnetilanäyttelemisen. Jäsenen osaamista pystyttiin hyödyntämään hänen esittämänsä traagisen hahmon kautta. Tunteellinen heittäytyminen loi koskettavia hetkiä näytelmän yleisölle.

Projektissa oli niin monia vaiheita ja osa-alueita, että jokaisen ryhmän jäsenen vahvuuksia oli mahdollista hyödyntää ainakin jossakin kohdassa prosessia. Vahvuutena saattoi olla hyväntuulisuus ja muille tätä kautta energian antaminen, kuuntelutaito, idearikkaus, huumoritaju, empaattisuus, elämäkokemus tai vaikkapa ilmakitaran soitotaito.

8.3.3 Projektiin sitoutuminen

Toimintaan sitoutuminen on sosiokulttuurisessa innostamisessa keskeistä (Kurki 2000:14). Projektiin sitoutui koko puoli vuotta kestäneen prosessin ajan yhdeksän ihmistä neljästätoista. Pitkissä ja sitoutumista vaativissa teatteriprojekteissa on luonnollista, että osa ryhmän jäsenistä ei ole mukana loppuun asti. Vieläkin todennäköisem-

pää ryhmän harventuminen on projektissa, jossa osalla jäsenistä ei ole aikaisempaa kokemusta teatteriharrastuksen aikaa vievästä puolesta. Tästä huolimatta jäi projektissa harmittamaan ryhmäläisten menettäminen etenkin harjoitusvaiheessa käsikirjoituksen jo valmistuttua. Oli kova paikka ilmoittaa osalle jäsenistä, että he eivät voisi enää jatkaa projektissa riittämättömän sitoutumisen takia. Sitoutumattomuudella oli kuitenkin vaikutus koko muun ryhmän toimintaan.

Käsikirjoituksen teossa oli haastavaa joidenkin motivaation ja sitoutumisen puutte.

Välillä olin huolestunut siitä, tuleeko näytelmästä valmista tai katoavatko kaikki maahanmuuttajat porukasta.

Kun aikataulua epäsäännöllisesti noudattavat ryhmän jäsenet osallistuivat tapaamisiin, he olivat aktiivisia ja kommentoivat, osallistuivat tekstin tuottamiseen sekä osallistuivat draamaharjoitteisiin ja muuhun ryhmän toimintaan. He olivat tärkeä ja arvokas osa ryhmää. Ohjaajan näkökulmasta ainoa ongelma oli ajoissa paikalle tuleminen, poissaolot ja luotettavuus. Teatteriharrastus siinä muodossa, jossa tavoitteena on yleisölle esitettävä näytelmä, vaatii osallistumista harjoitukseen sekä aikataulun noudattamista. Projektin jo päätyttyä pohdin mahdollisuuksia toteuttaa teatteria seuraavaksi vapaamman aikataulun mukaan.

Sitoutumisen vaikeuden uskon johtuneen projektissa enemmän kulttuurisesta etäisyydestä johtuvasta tarkkoihin aikatauluihin tottumattomuudesta, kuin motivaation puutteesta. Tästä kertoi muun muassa ryhmäläisten aktiivinen osallistuminen toimintaan silloin kun he olivat paikalla. Toisaalta on hyvä muistaa, että sitoutumisen haasteet eivät ole vieras ilmiö myöskään omassa kulttuurissamme.

Mielestäni monikulttuurisen ryhmän kanssa työskentelyssä oli haasteensa, mutta loppujen lopuksi esteet toimimiselle olivat samoja kuin saman kulttuurin ihmisten kanssa työskentelyssä. Osa ei voinut sitoutua, joku toinen oli krooninen myöhästelijä ja toinen ei halunnut ottaa vastuuta. Jotkut taas työskentelivät täydellä sydämellä ja olivat alusta loppuun täysillä mukana. Nämä ovat siis mielestäni täysin persoonallisuuteen liittyviä tekijöitä, ei niinkään kulttuuriin leimattavia.

Projektissa loppuun asti mukana olleiden jäsenten sitoutumiseen vaikutti palautteen perusteella muun muassa projektin yhteisöllinen tapa tuottaa käsikirjoitus, ryhmän monikulttuurisuus sekä hyvä ja kannustava henki ryhmän sisällä. Sitoutuminen vahvis-

tui ryhmän lopullisen kokoonpanon muodostuttua harjoitusprosessin alkuvaiheessa. Sitoutumiseen vaikuttivat lisäksi puitteet, joissa projekti toteutettiin. Käytössä oli kunnollinen teatteritila pukuvarastoineen ja valo- ja äänitekniikoineen.

8.3.4 Innostajana toimiminen

Monikulttuurisen teatteriryhmän innostajana toimimisen koin haastavimmaksi ohjaustehtäväksi, johon olen koskaan ryhtynyt. Samalla se oli myös yksi antoisimmista tehtävistä. Projektin läpi vieminen vaati innostajan ominaisuuksia kuten organisointikykyä, ihmissuhdetaitoja, tavoitteellisuutta ja sosiaalisten prosessien aikaan saamista. Projektin alulle saattaminen vaati lukemattomia työtunteja, yhteistyötahoja ja organisointia. Toimin projektissa sekä tuottajana että ohjaajana mikä vaati paljon aikaa ja resursseja. Kanssatuottajan ja apulaisohjaajan panokset olivat projektissa korvaamattomia.

Teatteriesityksen ohjaajana minun tuli huolehtia laadukkaasta taiteellisesta lopputuloksesta. Toisaalta sosiokulttuurisena innostajana minun tuli huolehtia jokaisen ryhmän jäsenen hyvinvoinnista ja osallisuudesta. Usein tunsin, etteivät resurssit riittäneet kaikkeen. Oli tilanteita, joissa yksittäiset ryhmän jäsenet olisivat tarvinneet enemmän huomioimista kuin oli mahdollisuus tarjota. Ryhmän tuki näytteli näissä tilanteissa merkittävää roolia. Ryhmä mahdollisti jäsentensä kasvamisen ihmisinä. Eteenpäin jatkettiin entistä viisaampina kohti yhteistä tavoitetta.

Tärkein organisointiin liittyvä projektista oppimani asia oli aikataulun tarpeeksi väljäksi suunnitteleminen. Projektin kaikissa vaiheissa olisi tarvittu enemmän aikaa käytettäväksi. Tämä johtui muun muassa kommunikoinnin haasteista. Käsikirjoituksen valmiiksi saaminen aikataulun puitteissa vaati tavoitteiden selkeyttämistä ja oman teatteriosaimisen hyödyntämistä. Sama koski esityksen valmistamista Vantaan Näyttämölle.

Innostajana ei voi toimia jos ei itse ole innostunut aiheesta. Oman teatteriprojektin ohjaaminen oli ollut pitkäaikainen haaveeni. Tästä johtuen suhtauduin intohimoisesti projektiin ja sen toteuttamiseen. Antoisinta projektissa oli huomata, että siitä muodostui merkittävä kokemus myös innostettavan ryhmän jäsenille. Saamani palaute tuki tätä huomiotani.

Heti ensiksi haluan sano kiitos koska se teateri kokemus antoi minulle eritain paljon. Muistan ensi-iltaissa ole tosi pelotava. Nyt ei oo enää. Nykyän en ole ena se ihmine jkoa esita hahmoni. Nyt lavalla olen hahmoni ja kun poistan lavalta olen itseni. Se on mahtava filing. Ajattelin, että sä teit iha mahtava suuri työ. Haluan uskoa, että me autamma sinulle. Joka tapaksessa kiitos paljon, että järjestät taimoinen projekti ja tulet käymän Vantaan aikuisopiston. Koska se mutta tosi paljon. Sä et voi kuvitelä miten paljon kiitollinen olen sinulle.

9 Projektin yhteenveto

Monikulttuurinen teatteriprojekti osoittautui usealla tapaa arvokkaaksi ja merkitykselliseksi hankkeeksi. Siinä toteutuivat monet sosiokulttuurisen innostamisen periaatteet. Sen tavoitteena oli saattaa osalliseksi ryhmän toiminnassa mukana olleet ihmiset. Osallisuus toteutui niiden osalta, jotka olivat projektissa mukana prosessin loppuun asti. Haastavaa oli pitää osallisina kaikki ryhmään ilmoittautuneet jäsenet. Innostajan panostuksista huolimatta osa ryhmän jäsenistä tippui toiminnasta matkan varrella pois. Toiminnan luonne oli sellaista, että se vaati ryhmän jäseniltä aikataulussa pysymistä ja tiivistä osallistumista. Epäsäännöllisyys ryhmän kokoonpanossa vaikutti ryhmän jäsenten motivaatioon. Lopullinen ryhmäytyminen tapahtui käsikirjoittamisen jälkeen harjoitusprosessin alkupuolella kun ryhmä sai lopullisen muotonsa. Toimintaan epäsäännöllisesti osallistuneet olivat tuottamassa näytelmän käsikirjoitusta.

Projektilla oli vaikuttavuutta siihen osallistuneisiin ihmisiin ja ympäristöön. Toiminta kehitti osallistujia monipuolisesti, muun muassa heidän kielitaitoaan ja luovuuttaan. Se avasi ihmisten näkemyksiä ja toi heitä yhteen. Projektissa käytettiin hyväksi ryhmäläisten henkilökohtaisia vahvuuksia. Projektilla oli myös laajempaa yhteiskunnallista merkittävyyttä. Se toi maahanmuuttajataustaisia ihmisiä mukaan Vantaan Näyttämön toimintaan. Teatteri sai projektin myötä uusia monikulttuurisia katsojia. Yleisössä esitys herätti keskustelua ja ajatuksia. Median kiinnostus kertoi omalta osaltaan konseptin kiinnostavuudesta ja merkityksellisyydestä.

Projektissa korostui kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutuksen merkitys. Kommunikoitaessa kahdella kielellä myös sanaton viestintä muodostui merkittäväksi osaksi kommunikaatiota. Luovat prosessit veivät ryhmässä aikaa, jota projektin toteuttamiseen olisi pitänyt varata enemmän. Menestykseksi osoittautui yhdistää kokemattomat teatterintekijät pitkään teatteria harrastaneiden kanssa samaan ryhmään. Kokeneet ryhmäläiset

saivat projektin kautta uudenlaisen ja avartavan kokemuksen. Erityisesti ryhmän monikulttuurisuus koettiin rikkautena. Kokemattomat teatterintekijät saivat ryhmässä kannustusta ja tukea omalle tekemiselleen sekä pystyivät ottamaan mallia kokeneemmista ryhmän jäsenistä.

Ryhmä tuotti kaiken sisällön projektiin itse. Käsikirjoitusta lähdettiin rakentamaan tyhjältä pöydältä. Ihmiset osallistuivat kirjoittamiseen vaihtelevasti mutta jokainen tuotti tarinaan jotakin. Jokainen ryhmän jäsen kirjoitti oman henkilöhahmonsa. Yhteisöllisen käsikirjoitustyökalun käyttö vaati ohjaajalta aktiivisuutta ja osaamista. Työkalua käytettiin pääasiallisesti lähitapaamisten yhteydessä. Vapaa-ajalla kirjoittamista harrastettiin ryhmässä vähän. Lähitapaamisissa kirjoitusta harrastettiin pienryhmissä ja pareittain, minkä tarkoituksena oli tukea ryhmän kokemattomampia jäseniä tekstin tuottamisessa. Toimintatapa osoittautui ryhmälle sopivaksi. Osa teksteistä kirjoitettiin myös itsenäisesti.

Noodin käyttö mahdollisti käsikirjoituksen tuottamisen yhteisöllisesti. Sen rakenteet ja toiminnot mahdollistivat prosessin koossa pysymisen. Noodissa kaikkien ryhmän jäsenten nähtävissä oli missä vaiheessa projekti milloinkin oli. Tehtävien kirjoittaminen Noodiin auttoi ohjaajaa kirjoitusprosessin hallinnassa. Kahdella kielellä kirjoittaminen vaati sekä ohjaajalta että ryhmäläisiltä erityistä panostusta. Tarinan kokonaisuuden hahmottamisessa Noodiin olisi kaivannut lisätoimintoa. Suurta kirjoitusintoa ja tekstien suoltamista Noodin käyttö ei saanut ryhmäläisissä aikaan. Kohtauksia kirjoitettaessa ryhmän jäsenet alkoivat tuottaa pidempiä tekstejä. Henkilöhahmojen kautta tarinaan saatiin syvyyttä ja omakohtaisuutta.

Ohjaaja panosti ryhmäytymis- ja draamaharjoitteiden teettämiseen sekä kuulumisten vaihtoon projektin alkupuolella sekä käsikirjoitusprosessin lähitapaamisissa. Esityksen harjoitteluvaiheessa aikaa harjoitteille ei aina tahtonut löytyä. Ryhmän ilmapiiri koettiin kannustavaksi, luottamukselliseksi ja turvalliseksi. Kaikki ryhmän jäsenet olivat tyytyväisiä projektin lopputuloksena syntyneeseen Northern Lights –näytelmään.

10 Pohdinta

Omassa elämässäni teatterin tekeminen on näytellyt tärkeää roolia jo kymmenen vuoden ajan. Teatteriharrastus on vaikuttanut elämääni hyvin monella eri tasolla. Se on kehittänyt ilmaisu- ja esiintymistaitojani sekä uskallustani. Esiintymisjännitykseni on vähentynyt harrastuksen myötä. Olen luonut harrastukseni kautta uusia ja merkityksellisiä ihmissuhteita. Teatterin tekeminen on kehittänyt eläytymiskykyäni ja pistänyt minut tutkiskelemaan olemisen eri ulottuvuuksia. Se on herkistänyt minua elämäni ja ympäristöni havainnointiin.

Arvostukseni teatterin tekemisen kokonaisvaltaisen kehittämisen mahdollisuuksia kohtaan toimi taustatekijänä projektiin ryhtyessäni. Halusin tuoda uusia ihmisiä mielestäni arvokkaan harrastuksen äärelle. Kahdessa Vantaan suurimmassa harrastajateatterissa ei ole ollut aikaisemmin monikulttuurista toimintaa. Tärkeimmäksi missiokseni muodostui tuoda maahanmuuttajataustaisia ihmisiä mukaan teatteritoimintaan. Arvokkainta antia projektissani oli teatterinharrastajien ja maahanmuuttajien toimiminen yhdessä ainutkertaisen esityksen tuottamiseksi. Toiminta vaati kuitenkin sellaiset raamit, joiden sisällä kaikki eivät kyenneet toimimaan. Koska draamatoiminta kantasuomalaisien ja maahanmuuttajien välillä oli hedelmällistä, olisikin syytä pohtia kuinka yhä useamman ihmisen voisi tuoda harrastuksen äärelle.

Inklusio tarkoittaa yhteisön jäsenten pääsemistä mukaan yhteiskunnan järjestelmiin ja instituutioihin (Eräsaari 2005). Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksen mukaan maahanmuuttajat osallistuvat kulttuuritoimintaan Suomessa usein omien yhdistystensä kautta. On myös perustettu maahanmuuttajien omia draamaryhmiä. (Joronen 2009: 191.) Inklusiiviseen ajatteluun yksinomaan maahanmuuttajille kohdistettu kulttuuritoiminta sopii huonosti.

Tavoitteeni monikulttuurisessa teatteriprojektissa oli integroida maahanmuuttajia Vantaan Näyttämön toimintaan. Inklusion periaatteiden mukaisesti myös omaa projektiani on mahdollista tarkastella kriittisesti. Jos inklusion ajatus täydessä muodossaan toteutuisi, ei olisi tarpeen perustaa erikseen monikulttuurisen nimikkeellä kulkevia teatteriryhmiä. Monikulttuurisuus-nimike itsessään antaa kuvan, että ryhmän toiminnassa on jotakin erityistä ja valtavirrasta poikkeavaa. Inklusion toteutuessa maahanmuuttaja-

taustaiset ihmiset olisivat itsestään selvästi mukana kulttuuritoiminnassa eikä monikulttuurisuudesta tarvitsisi tehdä numeroa.

Maahanmuuttajataustaisten ihmisten inklusio suomalaiseen kulttuuritoimintaan ei tapahdu itsestään. Se vaatii toiminnan kehittämistä ihmisten tarpeita paremmin kohtavaksi. Projektistani saamani kokemuksen ja palautteen perusteella työ olisi kuitenkin kaiken vaivannäön arvoista.

Lähteet

- Ahtiainen Olli-Pekka – Soininen, Jarkko 2003: Sosiokulttuurinen innostaminen – muutoksen pedagogiikka. Nuorten Akatemia. Nuorten Akatemian ohjaajien jatkokoulutus. Verkkodokumentti. Päivitetty 28.4.2010.
<<http://www.nuortenakatemia.fi/Ohjaajalle/Ohjaajan.tukipaketti/Ohjaajakoulutusten.antia>>. Luettu 25.3.2012.
- Bergbom, Barbara – Giorgiani, Terhi – Rintala-Rasmus, Anita – Riala, Riitta – Salminen, Simo – Vartia, Maarit 2007: Monikulttuurisuus työn arjessa. Helsinki: Työterveyslaitos. Työministeriö.
- Eräsaari, Risto 2005: Inklusio, eksklusio ja integraatio sosiaalipolitiikassa. Kiistakysymysten kartoitusta. Suomen sosiaalipoliittinen yhdistys. Janus. Verkkodokumentti.
<http://www.sosiaalipoliittinenyhdistys.fi/janus/0305/artikkeli2_0305.pdf>. Luettu 10.4.2012.
- Joronen, Tuula 2009 (toim.): Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Tutkimuksia 4/2009. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Kassandra. Verkkodokumentti. Päivitetty 2012. < <http://www.kassandra.fi/index.php>>. Luettu 1.3.2012.
- Kurki, Leena 2000: Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kurki, Leena 2004: Sosiokulttuurisen innostamisen perusteita talviselle yhteisötaiteelle ja taidekasvatukselle. Teoksessa Huhmarniemi, Maria – Jokela, Timo – Vuorjoki, Sanna (toim.): Talventuntemus – puheenvuoroja talvesta ja talvitaiteesta. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisuja sarja D. Opintojulkaisu 9. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Käsikirjoitustyökalu. Medios. Verkkodokumentti.
<http://medios.metropolia.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=80&Itemid=148>. Luettu 15.2.2012.
- Liebkind, Karmela (toim.) 1994: Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Maahanmuuttajien määrä 2009. Väestöliitto. Verkkodokumentti.
<http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/tietoa_ja_linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/>. Luettu 2.2.2012
- Matinheikki-Kokko, Kaija (toim.) 1999: Monikulttuurinen koulutus : perusteita ja kokemuksia. Helsinki: Opetushallitus.
- Noodi. Yhteisöllinen käsikirjoituspaja. Verkkodokumentti.
<<http://noodi.metropolia.fi/main>>. Luettu 2009-2012.

Osallistavat menetelmät ja innostajan rooli. Innostaja.net. Opintokeskus Kansalaisfoorumi. Verkkodokumentti. <http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=23>. Luettu 1.3.2012.

Osallistavat menetelmät ja tiedon jakaminen. Innostaja.net. Opintokeskus Kansalaisfoorumi. Verkkodokumentti. <http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=23>. Luettu 1.3.2012.

Osallistuvan median menetelmien ja työkalujen kehittämishanke - Medios. 2009. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Verkkodokumentti. Päivitetty 22.9.2009. <<http://medios.metropolia.fi/pages/viewpage.action;jsessionid=E17108F8F29EED64DBE8BDCDFDF6D91E?pageId=8553352>>. Luettu 30.10.2009.

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajat tilastoissa 2010. Suomen ympäristö 1/2010. Valtion ympäristöhallinto. Verkkodokumentti. <<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=115392&lan=fi>>. Luettu 12.2.2012.

Pyykkönen, Miikka 2009: Maahanmuuttajayhdistysten kulttuuritoiminta ja kulttuurille annetut merkitykset. Teoksessa Joronen, Tuula 2009 (toim.): Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Tutkimuksia 4/2009. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Raunio, Mika 2009: Korkeasti koulutetut asiantuntijat 2000-luvun alun Suomessa: Kuka kaipaa kulttuuria. Teoksessa Joronen, Tuula 2009 (toim.): Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Tutkimuksia 4/2009. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Tutkimusmatkalla yhteisöön. Yhteisöllisen taidekasvatusprojektin kuvaus. Innostaja.net. Opintokeskus Kansalaisfoorumi. Verkkodokumentti. <http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=20>. Luettu 1.3.2012.

Kysely monikulttuurisen teatteriryhmän jäsenille

1 TAUSTAKYSYMYKSET

1.1 Ikäsi vuosina?

1.2 Kumpaa sukupuolta edustat:

- Nainen
 Mies

1.3 Kuinka kauan olet asunut Suomessa ja mikä on äidinkielesi?

1.4 Opiskelupaikkasi (esim. yläaste, lukio, ammattikoulu, kansanopisto, ammattikorkeakoulu, yliopisto) ja/tai alasi, jolla työskentelet?

1.5 Kuinka usein olet keskimäärin käyttänyt Facebookia tai muita yhteisöllisiä verkkopalveluja ennen tätä projektia?

- Joka päivä keskimäärin yli kaksi tuntia
 Joka päivä keskimäärin 1-2h
 Useana päivänä viikossa
 Kerran viikossa
 Muutaman kerran kuussa
 Kerran kuussa tai harvemmin
 En koskaan

1.6 Miten suhtauduit työskentelyyn tietokoneen ja Internetin avulla ennen tätä projektia?

- Erittäin myönteisesti
 Myönteisesti
 Jokseenkin myönteisesti
 En myönteisesti enkä kielteisesti
 Jokseenkin kielteisesti
 Kielteisesti
 Erittäin kielteisesti

1.7 Miten suhtaudut työskentelyyn tietokoneen ja Internetin avulla tämän kurssin jälkeen?

- Erittäin myönteisesti
 Myönteisesti
 Jokseenkin myönteisesti
 En myönteisesti enkä kielteisesti
 Jokseenkin kielteisesti
 Kielteisesti
 Erittäin kielteisesti

1.8 Kuinka hyvin omasta mielestäsi puhut suomea?

- Äidinkielenäni
 Erittäin hyvin
 Hyvin
 Kohtalaisesti
 Jonkin verran
 Hyvin huonosti
 En lainkaan

1.9 Kuinka hyvin omasta mielestäsi puhut englantia?

- Äidinkielenäni
 Erittäin hyvin
 Hyvin
 Kohtalaisesti
 Jonkin verran
 Hyvin huonosti
 En lainkaan

1.10 Kuinka myönteisesti suhtaudut muun kuin oman äidinkielesi puhumiseen?

- Erittäin myönteisesti
 Myönteisesti
 Jokseenkin myönteisesti
 En myönteisesti enkä kielteisesti
 Jokseenkin kielteisesti
 Kielteisesti
 Erittäin kielteisesti

2 TOIMINTA RYHMÄSSÄ

2.1 Miten hyvin seuraavat lauseet kuvaavat omaa toimintaasi ryhmätyön tekemisessä? Vastaa käyttäen asteikkoa:

- 7) Erittäin hyvin
 6) Hyvin
 5) Jonkin verran
 4) Ei hyvin eikä huonosti
 3) Vähän
 2) Huonosti
 1) Erittäin huonosti

- Tuotin paljon ideoita ja ratkaisuvaihtoehtoja
 Kannustin muita
 Osallistuin tehtävien tekemiseen aktiivisesti
 Loin hyvää ilmapiiriä
 Kyselin paljon
 Tein paljon aloitteita ja avasin keskusteluja uusista aiheista
 Myötäilin keskusteluissa muita ja heidän ideoitaan

Jos arvioit edellä myötäillessi muita, niin kerro miten (esim. kannattamalla, perääntymällä, hiljaisella hyväksynnällä), millaisissa tilanteissa ja miksi arvioit myötäillessi muita?

2.2 Seuraavaksi luetellaan rooleja, joita on mahdollisesti muodostunut ryhmässänne. Arvioi kunkin roolin kohdalla, kuinka moneen ryhmäläiseesi kukin rooli sopii (yhdeällä henkilöllä voi siis olla useampi rooli ja samassa roolissa useita henkilöitä):

☐ tehtäväjohtaja	☐ koordinaattori
☐ tunnejohtaja	☐ ongelmanratkaisija
☐ dominoija	☐ asiantuntija
☐ välttelijä	☐ viimeistelijä
☐ hauskuuttaja	☐ ideoija
☐ innostaja	☐ joku muu, mikä?

2.3 Kuinka paljon ryhmässänne tapahtui tehtäviin liittymätöntä epävirallista vuorovaikutusta, kuten kuulumisten vaihtoa?

- Erittäin paljon
 Paljon
 Jonkin verran
 Ei paljon eikä vähän
 Vähän
 Ei juuri lainkaan
 Ei lainkaan

2.3.1 Jos arvioit, että ryhmässänne tapahtui edellä mainitun kaltaista epävirallista vuorovaikutusta, niin millaista epävirallisempi vuorovaikutus oli luonteeltaan ja tapahtuiko se kasvokkain ja/tai verkossa?

2.3.2 Jos arvioit, että ryhmässänne tapahtui epävirallista vuorovaikutusta, niin miten epävirallisempi vuorovaikutus vaikutti ryhmätyön tekemiseen?

2.3.3 Jos arvioit, että ryhmässänne EI tapahtunut epävirallista vuorovaikutusta, niin arvioi, miksi epävirallista vuorovaikutusta ei tapahtunut?

2.4 Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat ryhmätyöskentelyänne? Vastaa käyttäen asteikkoa:

- 7) Erittäin hyvin
- 6) Hyvin
- 5) Jonkin verran
- 4) Ei hyvin eikä huonosti
- 3) Vähän
- 2) Huonosti
- 1) Erittäin huonosti

- Ryhmässämme keskusteltiin ja neuvoteltiin todella aktiivisesti
- Ryhmässämme juuri kukaan ei dominoinut työskentelyä
- Tunsin todella kuuluvani tähän ryhmään
- Muut ryhmäläiset eivät reagoineet pyyntöihini ja kysymyksiini lainkaan
- Olin erittäin luottavainen ryhmätyön etenemisen suhteen
- Ryhmässämme oli suuria erimielisyyksiä jäsenten välillä
- Ryhmämme suunnitelmat olivat erittäin selvät
- Ryhmämme jäsenet eivät tukeneet toisiaan lainkaan

2.5 Millaista kommunikointi (esim. juonen kulusta neuvottelu tai hahmojen suunnittelu) muiden ryhmäläisten kanssa mielestäsi oli:

- Kommunikointi verkossa oli vaikeampaa kuin kasvotusten
- Kommunikointi kasvotusten oli vaikeampaa kuin verkossa
- Kommunikointi oli yhtä helppoa/vaikeaa sekä verkossa että kasvotusten

2.5.1 Kerro tarkemmin mikä kommunikoinnissa verkossa/kasvotusten oli mielestäsi helppoa tai vaikeaa ja miksi?

2.6 Miltä työskentely monikulttuurisessa ryhmässä mielestäsi tuntui?

2.7 Oliko ryhmätyön tekemisen kannalta jokin asia erityisen haastava tai vaikea ryhmän monikulttuurisesta luonteesta johtuen?

2.8 Saavutitteko ryhmän monikulttuurisen luonteen vuoksi jotain, mitä ette olisi ehkä muuten saavuttaneet?

2.9 Liittyikö monikulttuuriseen ryhmätyöskentelyyn jotain muita positiivista tai negatiivista asioita? Jos, niin kerro mitä?

3 TEKNOLOGIA

3.1 Miltä Noodi-työkalun käyttö tuntui (esim. mikä käytössä oli helppoa, hankalaa, mukavaa tai epämiellyttävää)?

3.2 Kuinka hyvin Noodi tuki ryhmätyön tekemistä?

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Jonkin verran
- Ei hyvin eikä huonosti
- Vähän
- Huonosti
- Erittäin huonosti

3.2.1 Kerro tarkemmin miten palvelu vaikutti ryhmätyön tekemiseen?

3.3 Kuinka helppoa päätöstenteko oli Noodin avulla?

- Erittäin helppoa
- Helppoa
- Kohtalaisen helppoa
- Ei helppoa eikä vaikeaa
- Vähän vaikeaa
- Vaikeaa
- Erittäin vaikeaa

3.3.1 Miksi päätöksenteko Noodin avulla oli sellaista kuin edellä arvioit?

3.4 Miten kehittäisit Noodia oman kokemuksesi perusteella?

3.5 Haluaisitko käyttää Noodi vielä uudestaan kirjoittamisen apuvälineenä?

- Kyllä
 En

3.5.1 Miksi haluaisit / miksi et haluaisi käyttää Noodia uudestaan?

4 OHJAAJAN TOIMINTA JA KÄSIKIRJOITUSPROSESSI

4.1 Ohjaajan tehtävänä ja päämääränä on luoda luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri, jossa jokainen uskaltaa ja saa sanoa mielipiteensä. Miten hyvin tämä toteutui ryhmässä?

4.2 Miten hyvin ohjaaja mielestäsi onnistui innostamaan sinut ja muut ryhmän jäsenet tekemään käsikirjoitusta?

4.3 Kuinka käsikirjoituksen rakentamisprosessi mielestäsi sujui?

4.4 Mikä käsikirjoituksen tekemisessä oli mukavaa/motivoivaa?

4.5 Mikä käsikirjoituksen tekemisessä oli haastavaa?

4.6 Miten arvioisit ohjaajan taitoa viedä käsikirjoitusprosessia eteenpäin?

4.7 Herättikö käsikirjoitusprosessi sinussa kiinnostuksen teatterin tekemistä, kirjoittamista ja/tai yhteisöllistä kirjoittamista kohtaan?

4.8 Koitko, että jokainen ryhmän jäsen oli osallisena käsikirjoituksen synnyssä? Mitkä asiat mielestäsi vaikuttivat tähän?

4.9 Oliko jokaisella ryhmän jäsenellä mielestäsi yhtäläinen oikeus ja mahdollisuus osallistua käsikirjoituksen tekemiseen?

4.10 Ensi-ilta on nyt takana ja esitykset lähenevät loppuaan. Tähän voit kirjoittaa vapaamuotoisesti ajatuksiasi ja palautetta koko prosessista ensimmäisestä tapaamisesta tähän päivään:

TULE TEKEMÄÄN MONIKULTTUURISTA TEATTERIA!

Oletko maahanmuuttaja tai onko sinulla monikulttuurinen tausta? Oletko kiinnostunut kirjoittamisesta ja teatterista? Lähde mukaan tekemään monikulttuurista teatteri-esitystä!

Marraskuussa aloittaa toimintansa monikulttuurinen teatteriryhmä, jonka kanssa tehdään yhdessä käsikirjoitus ja näytelmä! Ryhmässä toimitaan suomen ja englannin kielillä!

Osallistumalla ryhmään

- pääset tekemään teatteria arvostetussa harrastajateatterissa!
- tutustut uusiin ihmisiin ja vantaalaisiin teatterinharrastajiin!
- saat uusia elämyksiä ja kokemuksia, teatterin tekeminen on hauskaa!
- kehität omaa suomen kielen taitoasi!
- kehität kirjoitustaitojasi!
- kehität esiintymistaitojasi!

Ryhmään osallistuminen vaatii

- sitoutumista ryhmän aikatauluun!
- melko hyvää suomen tai englannin kielen taitoa!

Sinulla ei tarvitse olla aikaisempaa esiintymiskokemusta! Riittää että olet innokas ja avoin uusille kokemuksille!

Käsikirjoitus kirjoitetaan Noodi-työkalulla, joka on Helsingin kaupunginteatterin ja Metropolia ammattikorkeakoulun kehittämä käsikirjoittamisen työkalu. Käsikirjoituksen pohjalta tehtävä esitys harjoitellaan ja esitetään **Vantaan Näyttämön** teatteritila **Navethaliassa**.

Ryhmää ohjaa sosionomiopiskelija ja pitkän linjan teatterintekijä **Jouni Räisänen**. Jouni tekee ryhmän toiminnasta **opinnäytetyön Metropolia Ammattikorkeakouluun**.

Jos kiinnostuit, ota yhteyttä:

Jouni Räisänen, p. xxx xxx xxxx, xxx.xxxx@metropolia.fi

MONIKULTTUURISEN TEATTERIRYHMÄN 2010-2011 AIKATAULU:

Tutustumistapaamiset. Vantaan Näyttämö (Oraskuja 1):

ma 22.11. klo 18-21
ma 29.11. klo 18-21

Käsikirjoituksen kirjoittaminen. Tikkurilan kirjaston Aleksis-sali (Lummetie 4):

to 9.12. klo 17-19.30
ma 13.12. klo 17-19.30
ma 20.12. klo 17-19.30

Joulutauko

ma 10.1.2011 klo 17-19.30
ma 17.1. klo 17-19.30
ma 24.1. klo 17-19.30
ma 31.1. klo 17-19.30
to 3.2. klo 17-19.30
ma 7.2. klo 17-19.30
to 10.2. klo 17-19.30

**Esityksen harjoitukset
Vantaan Näyttämöllä (Oraskuja 1):**

ma 14.2. klo 18-21
ti 15.2. klo 18-21
to 17.2. klo 18-21

ti 22.2. klo 18-21
to 24.2. klo 18-21

ma 28.2. klo 18-21
ti 1.3. klo 18-21
to 3.3. klo 18-21

ma 7.3. klo 18-21
ti 8.3. klo 18-21
to 10.3. klo 18-21

ma 14.3. klo 18-21
ti 15.3. klo 18-21
to 17.3. klo 18-21

ma 21.3. klo 18-21
ti 22.3. klo 18-21
to 24.3. klo 18-21

ma 28.3. klo 18-21
ti 29.3. klo 18-21
ke 30.3. klo 18-21
to 31.3. klo 18-21
pe 1.4. klo 18-21

Esitykset Vantaan Näyttämöllä:

la 2.4. klo 16 Ensi-ilta
ke 6.4. klo 19
pe 8.4. klo 19
la 9.4. klo 16
ke 13.4. klo 19
la 16.4. klo 16
ke 20.4. klo 19
la 23.4. klo 16

COME JOIN MULTICULTURAL THEATRE GROUP!

If you come from multicultural background and you're interested in theatre, you are welcome to join our multicultural theatre group!

In November starts a group where you can be writing a story, a script and rehearse a play with your group members. In the group we shall use both Finnish and English.

In the group

- You can enjoy create theatre in one of the most appreciated amateur theatres in Finland!
- You can meet likeminded people from different backgrounds!
- You can get new experiences!
- You can develop your
 - language skills!*
 - writing skills!*
 - performance skills!*

All those who participate

- Will commit to the planned schedule!
- Speak useable Finnish or English!

Previous experience of theatre is not necessary! It's enough that you are enthusiastic and open to new experiences!

Scripts are going to be written with computers in Tikkurila library. In writing we are going to use Noodi, which is a tool for collaborative scriptwriting, developed by Helsinki City Theater and Helsinki Metropolia University of Applied Sciences

The show based on the script will be rehearsed and performed in "**Vantaan Näyttämö**" which is one of the most appreciated amateur theatres in Finland and located in Hiekkaharju.

Instructor of the group is **Jouni Räisänen**, who is student of social services in **Metropolia University of Applied Sciences** and has long history of theater making. Our common experiences will be summed up and used in Jouni's scholarly project.

If you are interested, please contact:

Jouni Räisänen, p. xxx xxx xxxx, xxx.xxxx@metropolia.fi

SCHEDULE OF THE MULTICULTURAL THEATRE GROUP:

Introductory meetings. Vantaan Näyttämö (Oraskuja 1) :

Mon 22. Nov at 18-21
Mon 29. Nov at 18-21

Writing the script. Tikkurila library Aleksis-hall (Lummetie 4):

Thu 9. Dec at 17-19.30
Mon 13. Dec at 17-19.30
Mon 20. Dec at 17-19.30

Christmas break

Mon 10. Jan 2011 at 17-19.30
Mon 17. Jan at 17-19.30
Mon 24. Jan at 17-19.30
Mon 31. Jan at 17-19.30
Thu 3. Feb at 17-19.30
Mon 7. Feb at 17-19.30
Thu 10. Feb at 17-19.30

Rehearsals

Vantaan Näyttämö (Oraskuja 1):

Mon 14. Feb at 18-21
Tue 15. Feb at 18-21
Thu 17. Feb at 18-21

Tue 22. Feb at 18-21
Thu 24. Feb at 18-21

Mon 28. Feb at 18-21
Tue 1. Mar at 18-21
Thu 3. Mar at 18-21

Mon 7. Mar at 18-21
Tue 8. Mar at 18-21
Thu 10. Mar at 18-21

Mon 14. Mar at 18-21
Tue 15. Mar at 18-21
Thu 17. Mar at 18-21

Mon 21. Mar at 18-21
Tue 22. Mar at 18-21
Thu 24. Mar at 18-21

Mon 28. Mar at 18-21
Tue 29. Mar at 18-21
Wed 30. Mar at 18-21
Thu 31. Mar at 18-21
Fri 1. Apr at 18-21

Show dates in Vantaan Näyttämö:

Sat 2. Apr at 16 Opening
Wed 6. Apr at 19
Fri 8. Apr at 19
Sat 9. Apr at 16
Wed 13. Apr at 19
Sat 16. Apr at 16
Wed 20. Apr at 19
Sat 23. Apr at 16

MONIKULTTUURINEN TEATTERIPROJEKTI VANTAAN NÄYTTÄMÖLLÄ!

Hei!

Etsin Vantaan Näyttämön jäsenistöstä innokkaita osallistujia monikulttuuriseen teatteriprojektiin, joka on osa sosionomikoulutukseni opinnäytetyötä Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Projektia varten kokoan ryhmän johon etsin 3-5 vantaalaista maahanmuuttajaa sekä 3-5 Vantaan Näyttämön teatterinharrastajaa. Maahanmuuttajajäseniä etsin yhteistyössä Vantaan aikuisopiston kanssa.

Projektissa tehdään yhdessä ryhmän kanssa käsikirjoitus ja tämän pohjalta esitys, jonka ensi-ilta on Navethaliassa huhtikuussa 2011. Käsikirjoittaminen tapahtuu Noodi-työkalulla, joka on Helsingin kaupunginteatterin ja Metropolia ammattikorkeakoulun kehittämä yhteisöllisen verkkokäsikirjoittamisen työkalu. Käsikirjoitusta kirjoitetaan Tikkurilan kirjaston ATK-salissa viikottaisten tapaamisten yhteydessä. Käsikirjoitusta kirjoitetaan osittain pari- ja ryhmätyöskentelynä.

Kirjoitan käsikirjoitusvaiheesta opinnäytetyöraporttini, jossa arvioin käsikirjoitustyökalun soveltuvuutta sosiokulttuurisen innostamisen välineeksi.

Tavoitteenani on synnyttää ryhmän kanssa käsikirjoituksen pohjalta värikäs, energinen ja räis-kyvä monikulttuurinen esitys, joka samalla tuo uusia näkökulmia myös suomalaisuuteen.

Litteenä on ryhmän alustava aikataulu. Jos kiinnostuit projektista, ota yhteyttä, niin kerron lisätietoja!

Terveisin

Jouni

p. xxx xxx xxxx

xxx.xxxx@metropolia.fi

Pohjoisen kylmässä valossa löytyi yhteinen sävel

Monikulttuurinen näytelmä kertoo tosielämästä sadun ja fantasian keinoin

Sari Saloranta

Uutispäivä Demari

Saksalainen Lillianna saapuu Suomeen tutustumaan edesmenneen äitinsä kotimaahan. Lumen, jään ja tuhansien järvien maa näyttää vähemmän romanttisen puolensa, kun Lillian na päätyy töihin siivousfirmaan, jossa ulkomainen työvoima on alipalkkattua ja muutenkin hyväksikäytettyä.

Miten tarina kehittyi, selviää Vantaan Näyttämöllä ensi lauantaina. Silloin Navethalian lavalle nousee monikulttuurinen joukko eläytymään näytelmään nimeltä Northern Lights (Revontulet).

Erityisen kiinnostavaksi esityksen tekee se, että vakavaa aihetta ei lähestytä ryppytoisaisesti. Näytelmässä sekoittuvat fantasia

ja realismi, huumori ja musiikki.

– Tarina kerrotaan sadun muodossa, mikä keventää sitä, pääosaa esittävä Sarah Endress kertoo.

Etelä-Saksasta Helsinkiin muuttanut Endress on myös sovittanut ja sanoittanut osan näytelmän lauluista. Näytelmässä puhutaan osittain suomea, osittain englantia.

Northern Lightsin käsikirjoitus on tehty esiintyjien yhteistyönä – jokainen on saanut luoda oman roolihahmonsensa itse. Teatterin ulkopuolelta tulleiden maahanmuuttajien lisäksi mukana on harrastajateatteri Vantaan Näyttämön vaki-naista porukkaa.

Maahanmuuttajataustaiset esiintyjät ohjaaja Jouni Räisänen on etsinyt kouluista ja opinahjoista. Kaikilla ei ole aiempaa teatterikokemusta.

FAKTA

Navethalia

- Vantaan Näyttämöyhdistys ry on vuonna 1974 perustettu harrastajateatteri
- Jäseniä on 93, lapsista yli 70-vuotiaisiin, lehtoreista taksikuskeihin
- Teatteri toimii Vantaan Hiekkaharjussa, vanhan koe-tilan navetasta kunnostetussa Navethaliassa
- Näytöksiä on ympäri vuoden ja kesäteatteritoiminta on erityisen vilkasta
- Yhdistys rahoittaa toimintaansa pääsylipputulolla ja Vantaan kaupungin myöntämällä avustuksilla

Uutta, vaikeaa, mutta ihanaa

Yläasteen yhdeksättä käyvän Katrinal Lebcikovan mielestä alussa oli vaikeaa, kun kaikki oli uutta. Innostusta ja kiinnostusta on kuitenkin riittänyt.

– Oli ihanaa tehdä roolihahmot ihan itse, Latviasta pari vuotta sitten muuttanut Lebcikova sanoo.

Liettualainen Ernesta Ramoskaite on samaa mieltä, hanke on vaatinut paljon kovaa työtä.

– Mutta loppujen lopuksi kaikki on osoittautunut

oikein hauskaksi.

Ramoskaite opiskelee aikuiskoulutuksessa. Hän on asunut Suomessa neljä vuotta. Työkokemusta Suomessa on kertynyt lapsenkaitisijana.

– Suomalaiset saattavat aluksi vaikuttaa epäsosiaalisilta, mutta kun heidät oppii tuntemaan, he ovat tosi kivoja, Ramoskaite kertoo tunteuksistaan.

Koti kahdessa maassa

Entisen Kosovon alueelta muuttanut Nera Beciroski ki puhuu yhdeksän Suo-

men vuoden jälkeen kieltä jo sujuvasti. Hän on opiskellut ja näytellyt muun muassa Tikkurilan teatterissa ja Mikä-mikä -teatterissa

Nyt meneillä on kolmas ”välivuosi” – 22-vuotias Beciroski miettii mitä seuraavaksi. Yksi vaihtoehto on teatteri, mutta yliopisto-opiskelutkin houkuttelevat.

Monen Suomen vuoden jälkeen tuntuu kuin koti olisi kahdessa paikassa – tai sitten tuntee olevansa ulkomaalainen kummassakin maassa, Beciroski kuvailee.

– Rehellisesti sanottuna on melko juureton olo. Silloin kun olen liian pitkään Serbiassa tulee fiilis, että kaipaa takaisin Suomeen. Kun olen Suomessa pitkään käymättä kotimaassa tulee olo, että jotakin puuttuu.

Yhdessä tekeminen vaatii sitoutumista

Northern Lights on Jouni Räisänen esikoisohjaus Vantaan Näyttämöllä. Samalla se on osa hänen lopputyötään Metropolian ammattikorkeassa. Monikulttuuri-

suudesta kiinnostunut Räisänen valmistuu keväällä sosionomiksi. Vantaan Näyttämöllä hän on näytellyt aktiivisesti jo kymmenen vuotta.

Viime syksynä, kun Räisänen vihdoin sai kasatuksi ryhmän eri puolilta pääkaupunkia alkoi yhteinen urastus näytelmäprojektin kimppussa. Ryhmän oma toive oli, että näytelmä käsittelee työelämää, toisaalta mukaan haluttiin satua ja fantasiaa.

Idea lopullisesta aiheesta napattiin viimeaikaisista uutisista, joissa kerrottiin, miten siivousyritykset sortavat maahanmuuttajia töissä.

– Ei se ollut tuskaton tai val. Siinä meni monta vaihetta ja ideointiin käytettiin paljon aikaa, Räisänen kuvaa näytelmän tekoa.

Esityksen tekeminen vaatii niin kovaa sitoutumista, että osa tippui matkan varrella pois. Yhteisöllisessä käsikirjoittamisessa korostuu kaikkien osallistuminen ja toisaalta innostaminen. Tärkeää on olla mukana alusta loppuun asti.

Räisänen mielestä yhteis-

söllistä käsikirjoittamista voitaisiin harrastaa enemmänkin kuin nyt, eikä vain näyttelijöiden, vaan myös yleisön kanssa.

– Sillä tavalla voi löytyä hienoja tarinoita ja ajatuksia.

Räisänen toivoo näytelmän herättävän pohdintaa siitä, miten haavoittuvainen vierasmaalainen on uudessa maassa.

– Siinä on suuri mahdollisuus joutua hyväksikäytetyksi.

On kuitenkin muistetta-

va, että kaikki me olemme ihmisiä.

Northern Lights -näytelmä osoittaa sen onnellisella lopullaan, kun eritaustaiset ihmiset löytävät toisensa.

Northern Lights Vantaan Näyttämöllä – Ensi-ilta 2.4.

Ohjaus: Jouni Räisänen – Rooleissa: Nera Beciroski, Sarah Endress, Kaisla Flood, Suvi Lahdenmäki, Katrinal Lebcikova, Ernesta Ramoskaite, Jukka Hurjanen, Heikki Laaksamo ja Mika Perälä

Sarah Endress musisoi, käy aikuiskoulutusta – ja viihtyy erinomaisesti Suomessa.

Uutispäivä Demari 31.3.2011. Julkaistu toimituksen luvalla.

Katrina Lebcikova, Mika Perälä, Sarah Endress, Ernesta Ramoskaite ja Nera Beciroski näyttelevät siivousfirman työntekijöitä.

Sarah Endress rakastui suomen kieleen – ja mereen

29-vuotias saksalainen Sarah Endress kuvaa Suomeen asettumistaan sattumaksi. Tarkoitus oli viettää yhdeksän päivän loma ja palata takaisin Saksaan, Alpeille Garmisch-Partenkircheniin. Mutta ystävät houkuttelivat jäämään.

Nyt on kulunut lähes kolme vuotta Suomessa, ja Endress kertoo viihtyvänsä erinomaisesti

– Rakastuin kieleen ja mereen.

No, oli mukana myös traaginen rakkaustarina, mutta siitä ei nyt sen enempää.

Viime elokuussa Endress aloitti aikuislukion.

Suomen opettaja, jota Endress kehuu uskomattomaksi, houkutteli mukaan Vantaan Näyttämön projektiin.

– Tärkeintä minulle oli oppia paremmin suomea, Endress kertoo.

Musiikki on myös tärkeällä sijalla elämässä. Endress laulaa, soittaa kitaraa ja sanoittaa lauluja. Hän jännittää jo ensimmäistä omaa keikkaansa, joka on Café Maskotissa Hämeen tiellä toukokuussa.

Endress pitää mahdollisena, että hän voisi jäädä Suomeen pysyvästikin, vaikka nykyinen poikaystävä asuu ja opiskelee Saksassa.

– Ehkä hän tulee tänne.

Mikä täällä sitten viehättää?

– En osaa sanoa mitään erityistä. Tunnen vain oloni hyvin mukavaksi.

Mukavuutta lisää se, että asunto sijaitsee lähellä meren ranta, Katajanokalla.

Aina ei ole ollut näin auvoista. Kaksi ensimmäistä vuotta olivat rankkoja. Endress teki yötyötä pubissa ja sairastui usein flunssaan ja yskään.

Asiakkaiden suhtautuminen suomen kieltä taitamattomaan ei ollut aina kovin kaksista. Ei vaikka englantia sujuvasti puhuva Endress yritti parhaansa mukaan opetella juomien nimiä suomeksi. Työt hän aloitti oluun täällä vasta viisi päivää.

– Jotkut kysyivät, miksi tulit tänne, miksi olet täällä töissä, kun et kerran osaa suomea.

– Oli joitakin reaktioita, mitkä piti vain niellä ja sulattaa, Endress kertoo hymyillen. (SS)

Northern Lights -esitykseen osallistuu vantaalaisia teatterinharrastajia sekä pääkaupunkilaisia maahanmuuttajia. Esiytyksen tekee erityiseksi paitsi ryhmän monikulttuurisuus myös käsikirjoituksen tuottamistapa. Äidinkieliään ja kulttuuritaustoittaan erilaiset esiintyjät valmistavat käsikirjoituksen ryhmätyönä. Yhteistyö sujui joustavasti Noodi-verkkokäsikirjoituspajassa.

Lyviä kirjoittaa

Noodi on vapaasti verkossa käytettävä palvelu, joka löytyy osoitteesta <http://noodi.net-ropola.fi>. Noodissa ryhmä kirjoittajia voi vetäjän johdolla kehittää ideoista, teksteistä ja hahmoista koostuvia käsikirjoituksia.

Noodin kehittäminen sai alkunsa vuonna 2007 Helsingin Kaupunginteatterissa, kun lähdeittiin ensimmäin keinoin tavoitaa sellaisia nuoria, jotka eivät ole löytäneet tietään taideharrastusten parin. Koska nuoret viettävät runsaasti aikansa netissä, alettiin tietä taatterilaitteen piiriin esitä verkkokirjoittamisen kautta.

Syntyi idea yhteisöllisestä käsikirjoitustyökahusta, jota voitaisiin käyttää teatterin yhteisö- ja taidelkasvatustyössä. Kumpunksi ja projektin toteuttajaksi löytyi Metropolia Ammatillikorkekoulu. Samalla hanke laajeni palvelumaan kaikkia ammatti- ja harrastajakirjoittajia sekä kirjoittamisen opettajia.

Yli 200 ryhmää

Verrattuna perinteiseen tapaan luoda teatterikäsikirjoituksia Noodin vahvuutena on se, että kaikkien kirjoitusryhtien jäsenten kirjoitukset ovat heii muiden nähtävissä ja kommentoitavissa eikä työskentely ole sidottu yhteen paikkaan ja aikaan.

Noodin kautta prosessin yhteisöllisyys korostuu: on yhdessä päätettävä, mitä hahmoja käsikirjoitukseen otetaan mukaan, ja mitkä juonenkäänneet sopivat tarinaan parhaiten. Suljettui kirjoitusryhmät mahdollistavat henkilökohtaisen materiaalin käsiteltyä esimerkiksi syrjäytyneiden tai mielenterveyskuntoutujiin kanssa – pienryhmä voi pysyä suljettuna loppuun asti, eikä tuotoksia ole pakko julkistaa.

Heinäkun lopulla 2011 Noodissa oli yli 200 rekisteröitynyttä kirjoittajaryhmää ja yli 1 000 kirjoittajaa.

Heikki Laaksamo ja Kaisla Flood

Realismia ja fantasiaa

Vantaan Näyttämön monikulttuurisessa teatteriryhmässä oli kirjoitusvaiheessa mukana 13 henkilöä. Luvalle karsittuun mukaan yhdeksän. Neljä on kotoisin Latviasta, Liettuasta, entisestä Jugoslaviasta ja Saksasta. Kirjoitusvaiheessa kansallisuuksia oli mukana myös Kamerunusta, Ghanasta ja Egyptistä.

Kielenä käytetään suomen lisäksi englantia. Ryhmäläisiä yhdistää into teatterin tekemiseen, vaikka kaikilla ei aikaisempaa kokemusta olekaan.

Ryhmä päätti tehdä näytelmän ennakkoluuloista ja suomalaisesta työelämästä. Tarinaan haluttiin myös tajuuttaa ja fantasiaa.

Syksyn ja talven aikana ryhmäläisillä oli mahdollisuus kirjoitella käsikirjoituspajaan paitsi yhteisissä viikollaisissa tapaamisissa myös muulloin.

Työ eteni Noodissa ideoiden kirjoittamisesta hahmojen luomisesta ja tämän jälkeen jälleen ideointiin ja lopulta kohtausen kirjoittamiseen. Yhteisissä tapaamisissa kirjoittajat työskentelevät useimmiten pienissä ryhmissä ammenten ideoita toisiltaan ja kirjoittaen niitä Noodiin. Luovuus kukki ja innostus oli korkealla. Lopulta kuitenkin piti kaisia ideoita ja löytää yksi yhteinen linja.

Modernit työn orjat

Ryhmä äänesti tarinan tapahtumapaikaksi kuvitteellisen suomalaisen sivousalan yrityksen, jossa monikulttuurista työvoimaa käytetään välillä härskeinkin hyväksi. Idea saatiin ajankohtaisista uutisista sivousfirmojen hämäräbisneksistä. Myös Ajankohitaisen Kakkosen ohjelma suomalaisesta orjatyöstä vei tarinaa eteenpäin.

Jokainen esiintyjä loi itselleen Noodiin henkilöhahmon, jossa hyödynsi omaa kulttuurista taustansa. Tarinan päähenkilöksi valikoitui saksalaisen Sarah Endressin kirjoittama nuori saksalaistyttö. Päähenkilön suomalainen äiti on kuollut. Tyttö muuttaa Suomeen etsimään suomalaisia juuriaan ja päätyy sivousfirmaan töihin.

Tarinan kohtaukset sovittiin yhdessä keskustelemalla. Tämän jälkeen pienryhmät kirjoittivat sovittu kohtaukset Noodiin.

Mainio lopputuloks

Ryhmän jäsenet kokivat kirjoittamisen eri tavoin. Osa innostui kirjoittamisesta kovasti. Eräs ryhmän suomalaisjäsen kuvasti tuskastuttavaksi säännöllisiä tapaamisia, joissa pienryhmissä tuli tiettyyn kellonaikaan olla luova. Myös ryhmän kaksikielisyys toi omat haasteensa.

Loppuliitseen käsikirjoitukseen kaikki ovat olleet erittäin tyytyväisiä. Parasta on, että lopputuloksessa näkyy jokaisen ryhmäläisen kädenjälki. Monikulttuurisen teatteriryhmän esitys Northern Lights sisältää dialogia niin suomeksi kuin englanniksi mutta myös ryhmäläisten omilla äidinkieliillä. ■

Jutun kirjoittajat: Jouni Räisänen on Northern Lights -esityksen ohjaaja. Hän valmistelee sosionomin opinnoiltaan, jotka alkueena on Noodi yhteisöllisenä käsikirjoitusvälineenä. Peter Pellonen on Metropolia Ammatillikorkeakoulussa kehittänyt Noodia yhdessä Helsingin kaupunginteatterin kanssa.

NORTHERN LIGHTS
VANTAAN NÄYTTÄMÖLLÄ

Ohjaus: Jouni Räisänen
Roolleissa: Nera Becirovski, Sarah Endress, Kaisla Flood, Jukka Hurjainen, Heikki Laaksamo, Suvvi Lehdennäkki, Karina Leckkova, Milka Perälä ja Ernesta Ramoskaite.

La 2.4. klo 16	Ensi-ilta	La 9.4. klo 16	Ke 20.4. klo 19
Ke 6.4. klo 19		Ke 13.4. klo 19	Ke 27.4. klo 19
Pe 8.4. klo 19		La 16.4. klo 16	Pe 29.4. klo 19

Tiedustelut ja lippuvaratukset: 045 266 9226 tai toimisto@vantaanmytamo.fi
Liput: 10/8 euroa
Vantaan Näyttämö, Oraskuja 1, 01370 Vantaa

www.vantaanmytamo.fi

Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry:n Tiedosta-lehti 1/2011. Julkaistu toimituksen luvalla

Vartti 30. maaliskuuta 2011

UUTISET 9

Ei mitään peruspunahilkkää

VARTIN KYSYMYKSET monikulttuurisessa Northern lights -näytelmässä näyttelväälle Nera Beciroskille

» Vantaan Näyttämön Northern lights -näytelmä on käsikirjoitettu ryhmässä ja siinä on hyödynnetty kirjoittajien ideoita ja ajatuksia. Oliko yhdessä kirjoittaminen helppoa?

- Ideoiden yhteensovittaminen oli helppoa, koska näytelmän ohjaaja oli pitämässä silmällä kokonaiskuvaa. Kirjoittamisessa oli myös haasteita, koska en heti ymmärtänyt, kuinka suuresta projektista oli kyse.

» Näytelmä sijoittuu suomalaisen siivousyritykseen, jossa monikulttuurista työvoimaa käytetään härskesti hyväksi. Kuinka paljon näytelmä heijastaa todellisuutta?

- Aika paljon. Ihmisten tietämättömyyttä ja hyväuskoisuutta käytetään hyväksi usein. On kuitenkin hyvä muistaa, että näytelmä on fiktiota.

» Aihe vaikuttaa vakavalta. Uskaltaako esityksessä nauraa?

- Kyllä, ehdottomasti, sillä mukana on myös arjen humoristisia puolia. Ei kenkään elämä ole yhtä-jaksoista tragediaa.

» Millainen oma roolihahmosi on?

- Roolihahmoni on parikymppinen nuori nainen, joka haluaisi vain olla tavallinen suomalainen ja hävittää oman identiteet-

NÄYTTELEMISEN OHELLA Nera Beciroski harrastaa aikuistumisen välttelyä.

tinsä sekä ulkomaalais-taustansa. Hänellä on hyvin yksipuolinen kuva normaaliudesta.

» Näytelmässä henkilöahmot hyödyntävät kulttuuritaustansa. Minkälainen oma taustasi on?

- Muutin Suomeen vuonna 2000 entisen Jugoslavi-

an alueelta. Roolihahmostani löytyy silloisia tuntemuksiani ja hetkiä, jolloin olisin voinut valita väärin. Yritin miettiä sen ek-syneen nuoren ulkomaalaisen ajatuksia ja sitä, jos olisin jäänyt ilman tukea.

» Mitä toivot suomalaisten oppivan näytelmästä?

- Ainakin sen, ettei kaikki ole aina sitä, miltä näyttää. Ihmisillä on tausta ja tekojen takana ovat syyt. Ihmiset yrittävät pärjätä sen avulla, mitä heillä on.

» Näytelmässä puhutaan suomea ja englantia sekä muita kieliä, kuten serbiaa. Tarvitseeko katsoja tulkin

ymmärtääkseen sisällön?

- Ei. Olisi katsojan aliarviointia ajatella, että näytelmässä olisi pelkästään kielellinen viesti.

» Mikä on ollut parasta tämän näytelmän tekemisestä?

- Mukavinta on ollut se, että ihmiset, jotka eivät kaik-

FAKTA

NORTHERN LIGHTS

» Saa ensi-iltansa Vantaan Näyttämöllä 2. huhtikuuta.

» Näytelmän on ohjannut Jouni Räisänen.

» Näyttelijät ovat kotoisin Suomesta, Saksasta, entisestä Jugoslaviasta, Liettuasta ja Latviasta.

» Käsikirjoittamiseen osallistui heidän lisäksi henkilöitä, jotka ovat kotoisin Kamerunista, Ghanasta ja Egyptistä.

ki ole tehneet ennen teatteria, kasaavat näytelmän alkutekijöistä asti. Me emme tehneet peruspunahilkkää vaan käyttimme omia mielipiteitä ja ideoita. Yhteistyö oli sujuvaa.

» Mitä muuta harrastat kuin teatteria?

- Aikuistumisen välttelmistä.

» Mitä teet varttia ennen esityksen ensi-iltaa?

- Hermoilen ja rauhoitun vuorotellen. Se on sellaista adrenaliinin pakkautumista, puoliittaista paniikkia ja kovaa keskittymistä. Kun valot sammuvat ja esitys alkaa, siitä siirtyy toiseen todellisuuteen.

MARKE HARKAS

Vantaan Sanomat 30.3.2011. Julkaistu toimituksen luvalla

Monikulttuurinen ryhmä kirjoitti näytelmän riistotyöstä

LAURA POHJANPALO

Northern Lights -näytelmä kertoo saksalaistytöstä, joka tulee etsimään juuriaan tuhansien järvien maasta. Hän päätyy töihin siivousfirmaan, jonka työntekijät ovat lähtöisin eri puolilta maailmaa. Vähitellen käy ilmi, että yrityksessä

ei olekaan kaikki kohdallaan, vaan työntekijöitä käytetään härskisti hyväksi.

Northern Lights on syntynyt projektissa, johon osallistui Vantaan Näyttämön teatteriharrastajia ja teatterista kiinnostuneita maahanmuuttajia pääkaupunkiseudulta. Äidinkieleltään ja kulttuuritaustaltaan

kirjava porukka kirjoitti tarinan kahden kuukauden mittaisessa työpajassa.

Näytelmän ohjaaja **Jouni Räisänen** opiskelee sosiaalia Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Näytelmäprojekti on osa hänen lopputyötään.

–Tämän näytelmän tekeminen on ollut

Northern Lights -näytelmä sijoittuu suomalaiseen siivousyritykseen.

hirveän mielenkiintoinen, kasvattava ja avartava kokemus, hän kiittelee.

Idea näytelmään saatiin uutisista, jotka kertoivat siivousfirmojen hämäräbisneksistä ja ihmisten hyväksikäytöstä. Ranskasta aiheesta huolimatta esitys ei ole synkkä, vaan jopa humoristinen.

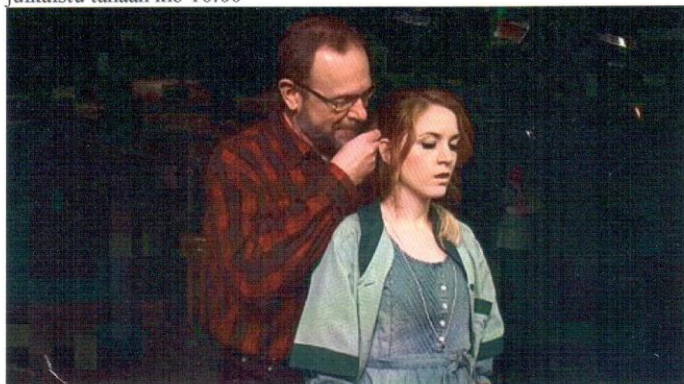
–Se on kuin moderni satu, jossa päähenkilö prosessoi tosielämän tapahtumia omassa mielikuvitusmaailmassaan, Räisänen kertoo.

▶ Northern Lights Vantaan Näyttämölle (Oraskuja 1) 2.4.–29.4. Liput 10/8 e. www.vantaan-nayttamo.fi

Monikulttuurinen näytelmä pureutuu hyväksikäyttöön

YLEn nettisivut 2.4.2011. Julkaistu toimituksen luvalla.

julkaistu tänään klo 10:00

Näytelmän Lillyanna joutuu pomonsa ahdistelemaksi.

Kuva: YLE

Vantaalla käsitellään maahanmuuttajien työelämässä kohtaamia vaikeuksia näytelmän keinoin. Teatteriharrastajien ja maahanmuuttajien yhdessä käsikirjoittama teos kertoo siivousfirman monikulttuurisista työntekijöistä ja hyväksikäytöstä eri muodoissaan.

Northen Lights -niminen näytelmä saa ensi-iltansa tänään lauantaina Vantaan näyttämöllä Jokiniemessä.

Näytelmässä Suomeen juuriaan etsimään tullut saksalainen Lillyanna päätyy työskentelemään siivousfirmaan, jossa kaikki ei ole aivan kohdallaan. Palkanmaksussa puolet tehdyistä tunneista unohdetaan ja keski-ikäinen pomo ahdistelee Lillyannaa.

Näytelmää sosionomin lopputyönään toteuttava Jouni Räisänen sai idean esitykseen uutisissa käsitellyistä siivousyritysten hämäräbisneksistä.

- Viime aikoina mediassa on ollut paljon juttua siitä, että etenkin monikulttuurista työvoimaa käytetään aika härskisti hyväksi joissakin suomalaisissa yrityksissä, Räisänen selittää.

Monikulttuurinen tekijäjoukko kirjoitti näytelmän itse

Lavalle on koottu näyttelijöitä Liettuasta, Latviasta, entisestä Jugoslaviasta ja Saksasta.

- Lisäksi käsikirjoitusvaiheessa meillä oli mukana ihmisiä Egyptistä ja Ghanasta, Kamerunista ja ihan alkuvaiheessa myös Venäjältä ja Nepalista.

Ryhmän jäsenet käsikirjoittivat näytelmän kahden kuukauden mittaisessa työpajassa. Jokainen osallistuja sai itse kirjoittaa oman hahmonsä, kertoo latvialaista Ievaa esittävä Katrina Lepcikova.

- Kaikki meistä voivat valita ihan mitä halusimme esittää. Mietin itse, mitä haluan kertoa ihmisille.

Tavoitteena saada ihmiset pohtimaan maahanmuuttajien kokemuksia

Roolihahmot edustavat näyttelijöiden kansallisuksia – ja muutakin omakohtaista on mukana, sanoo pääosaa esittävä saksalainen Sarah C. Endress.

- Lopulta mukaan tuli melko paljon asioita, jotka vaikuttivat aikaisemmin omaan elämään paljonkin, varsinkin työelämässä ja aivan alkuvaiheessa täällä Suomessa.

Työelämässä tapahtuvan hyväksikäytön lisäksi näytelmän tavoitteena on tuoda esiin monikulttuurisuuden rikastuttavuus ja se, etteivät kaikki maahanmuuttajat ole samanlaisia, sanoo Lepcikova.

- Kaikilla ihmisillä on oma elämänsä, omat haasteensa ja omat unelmansa. Kaikki voi toteutua, jos vain uskot. Meillä on näytelmässä hyvä loppu. Tarinassa on kuitenkin paljon asioita, joista voi miettiä, miksi hahmot toimivat kuten toimivat.

YLE Helsinki